…Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

…СС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…302 (11901) | 1968 оной декабриин 27, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Алдарта ойн хүндэлэлдэ

…ТЭЖЭЭЛ ЭЛБЭГЖҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

КПСС-эй ЦК-гай октябриин …енумэй шиидхэбэринүүдые ам…татайгаар бэелүүлхын тула …эшье толгой мал гарзалуулан…, үбһэ тэжээлээр хүсэд дүүрэн …гаха гээшэ манай зорилго бо…ю. Үбһэ тэжээл элбэгээр бэл…э шадаал хадаа, тобир тартан … удхэжэ, ашаг шэмыень дээ…зүүлжэ шадахабди.

1975 он болотор аймаг дотор …идой тоо 50 мянган толгой …гтдожо, хонин бүриһөө 3—3,5 …лограмм нооһон хайшалагда…ар хараалагдана. Эбэртэ бодо …лай тоо 4500 хүргэжэ, жэл … үнеэн бүриһөө 2200—2500 …лограмм һүн һаагдаха. Иимэ …раа түсэбэй урдаа табигдаад …йхада, нэн түрүүн малай тэ…эл бэлэдхэлгэдэ гол анхаралаа …дуулха ёһотойбди. Аймаг до…р сабшалангай 15.164 гектар газар бии аад, тэрэнэй 12.200 гектарынь сабшагдана. Бэшэ газарынь хэндээшье хэрэггүй болошоод, буртаг бургааһа ургашанхай. Хэрбээ энэ газараа һайнаар элдүүрилээд, зүбөөр ашаглажа шадабал, колхоз, совхозууд хэды ехэ үбһэ тэжээл абаха байнаб?

Сабшалангай газар һайжаруулхын тулада гансахан хүрөөр юу хэгдэхэб? Энэ харюусалгатай ехэ ажалые имагтал түрүү техникээр хүсэд хангагдаһан түсхай бригаданууд хэхэ ёһотой. Гэбэшье аймаг дотор энэ ажал тон һулаар ябуулагдана. Хабарай тарилгын эхилхэтэй зэргэ сабшалангай газар дээрэ хүдэлжэ байһан хамаг техникээ абажархидаг зантай. Иимэ үзэгдэлые ори таһа буюуушаахаар. Сабшалан һайжаруулха бригалануудта даалгагдаһан хамаг техникэнь бүхэли жэл соо тэдэнэй гарта байха ёһотой. Тиигэбэл сабшалангай газар улам һайжаруулагдажа, малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл абтаха юм.

Зунай сагта һаамхай үнеэдые гансал бэлшээхэһээ бэшэ, шэмэ шүүһэтэй ногоон тэжээлээр ханганагүй. Энэ дутагдалаа дары усадхажа, ниитынгээ малые шэмэтэй ногоон тэжээлээр хүсэд дүүрэн хангаха хэрэгтэй. Кукуруза тарилгада анхаралаа ехээр хандуулжа, силос элбэгээр тарадаг болохо ёһотойбди. Энэ жэлдэ 2046 гектар газарта кукуруза тарилдаһан аад, гектар бүриһөө 76,9 центнер ургаса абтаһан байна. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон агрономуудай анхаралаа тон багаар хандуулһан дээрэһээ иимэ муу ургаса абтаа.

Аймаг дотор дүй дүршэлтэй кукурузашад бии. Жэшээнь, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан Ф. Д. Матвеев 150 гектарай тус бүриһөө 184 центнер ургаса хуряажа абаһан байна. Нүхэр Ф. Матвеевэй звено кукуруза ургуулха талаар ялала оролдосотойгоор ажаллана. 240 тонно наг шэбхэ нюли дээрээ зөөжэ гаргаһан, 675 центнер минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан байна. Иигэжэ зэзн ёһоор хандажа, хамаг агротехническэ заабаринуудые баримталан хүдэлбэл, кукурузын үндэр баян ургаса абтаха байһаниинь гэршэлнэ.

Мүн лэ шэмэтэ тэжээлнүүдэй нэгэн куузику болоно. Энэ үнэтэ ургамалые ажахы бүхэндэ тараад байбал, тэжээлэй үндэр ургаса абтахал. Нүхэр В. Ф. Устиновагай даадаг звено 13 гектарай тус бүриһөө 500 центнер куузику хуряажа абаа һэн. Онохойн совхозой Х. И. Воробьева, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Павлова гэгшэдэй даадаг звенонууд энэ шэмэтэ ургамалай баян ургаса хуряажа абаһан байна.

Хэрбээ аймагай бүхы колхоз, совхозууд энэ баян ургаса үгэдэг ургамалые (куузику) тараад байбал, ниитынгээ малда хэды ехэ шэмэтэ тэжээл абажа шадаха гээшэб? Гэбэшье аймагай олонхи ажахынууд энэ ургамалые юундэшьеб хэрэглээнэгүй. «Гигант» колхоз нэгэшье гектар газарта энэ ургамал тараагүй.

— Сабшалан дээрэ наг шэбхэ тон багаар гаргагдана. Минеральна үтэгжүүлгэ баһал оруулагданагүй,—гэжэ Эрхирэгэй совхозой луговод Д-Д. Жигмитов хэлэнэ. Уһалууриин һубагууд хэдэн жэл соо сэбэрлэгдэнэгүй. Харууһа багатай дээрэһээ уһан муугаар абана. Энэ совхоздо мелиоратор мэргэжэлтэй хүн үгы.

Һаяхан аймагай луговод болон кукурузашадай зүблөөн үнгэрэгдэжэ, РСФСР-эй габьяата агроном П. К. Метляев зарим луговодуудай түрүү дүй дүршэл тухай, ямар ушарһаа, яахадаа малай тэжээл багаар абтанаб гэжэ тодорхойлон шүүмжэлэл хээ. Мүн лэ Эрхирэгэй совхозой луговод Кулаков, «Гигант» колхозой луговодууд Понушков, Заиграев болон бусад өөһэдынтөө ажал тухай, үндэр ургаса абаха хэрэгтэ юун һаад ушаруулнаб гэжэ элишэлэн хөөрэһэн байна.

Р. БУДАЕВ.

…ХАБАТАЙ ДАА, МЕХАНИЗАТОРНУУДНАЙ

…абарай тарилгын үелэ үлэр, … бүхэн үнэтэй байжа, трак… машинануудые заашье һаад…өөр хүдэлгэжэ шадаһан лэ …дынууд баян ургасын эхи б… табиха гээшэ. Энээниие ма… колхозой механизаторнууд …а ойлгодог. Тиимэһээ үбэлэй …нуудта техникээ хүсэд һай…р заһабарилха гэжэ оролдодог.

…рактор, машинануудаа брига… бүхэн өөһэдөө заһабарилдаг ту…ай. Зүгөөр зарим шухала …ь, узел заһабарилгада Иван …тонович Евдокимов таһагүй ажаллана.

…еялкануудые заһабарилха хү…эридэ Артем Иванов, Федор …днев гэгшэд холо хүдэлжэ, … дүршэлтэй болонхой. Мүнөө … 23 сеялкэ бэлдэгдээд байна. … плуг заһагдаа.

…рактор, машинануудые ха…лдаг шала дээрэ 23 трактор …ылдана. Эдэ бүхыдөө тарая… дээрэ гарахаар бэлэн.

…Шалгагша-механик, МТМ-е даагша, бригадирнууд заһабарилгаһаа гараһан трактор, машинануудые һайнаар шалгажа абадаг гуримтай. Һаяхан хүдөө ажахын министерствын түлөөлэгшэд ерэжэ, заһабарилгын шанарые шалгажа, энэ тэрэ ажаглалта хэһэн байна. Юрэнхыдөө заһабарилгын шанар һайн дээрэ тоологдоо.

Заһабарилгада хэрэгтэй болохо шурэб, гайкануудые, элдэб хэрэгсэлнүүдые мастерскойн токарьнууд бэлдэдэг. Тиимэһээ тэдэнэр хоёр халаан соо ажаллана.

Ерэхэ хабарай тарилгада тракторнуудаа хоёр халаанда хүдэлгэхын тула 17 хүбүүдые трактористын курсада эльгээгээд, һаяар өөһэдынгөө колхоз дээрэ трактористнуудые шэнээр бэлдэхэ һуралсал эмхидхэхэмнай. Энээндэмнай Жэрэмэй СПТУ туһалха бэзэ гэжэ найданабди. Колхоз дээрээ һуралсал эмхидхэбэл, трактористнуудай курсада эхэнэрнүүдшье оролсохо байха.

Олон трактор мүнөө хүдэлжэ байһаар. Гансахан лугомелиоративна бригадада 10 трактор, тэрэ гоодо 3 гусенична трактор хүдэлгэгдэнэ. Эдэ тракторнууд сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөнэ. Һүүлэй мэдээгээр сабшалан дээрэ 9817 тонно аргал шэбхэ гаргагданхай. Бүхыдөө шэнэ жэлэй ургасада хэрэглэгдэхээр 11.802 тонно наг шэбхэ зөөгдэһэн. Мүнөөшье энэ хүдэлмэри үргэлжэлһөөр.

Колхознай элэ үтэрнүүдтэ 97 тонно минеральна үтэгжүүлгэ зөөжэ абаа. Худалдажа абаһан энэ үнэтэ үтэгжүүлгээ хорооха, гутаахагүйн тула урданда бүтээгдэһэн шулуу бетон хоёроор бариһан склад соогоо 1000 тонно хадагалха арга бии.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй зааһан заабарииие болото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ, хүдөө ажахыгаа техникэ бүри ашат үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гээшэ манай нангин уялга.

С. ФИЛИНОВ,
«Забайкалец» колхозой главна инженер.

Мухар-Шэбэр.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ДОЛООДОХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДҮРБЭДЭХИ СЕССИ

Үсэгэлдэр декабриин 26-да үглөөнэй 9 часта Соведүүдэй байшангай конференц-зал соо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сессиин гурбадахи заседани хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

Сессиие Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Д. Ш. Фролов** хүтэлбэ.

Буряадай АССР-эй арадай ажахые 1969 ондо хүгжөөхэ түсэб тухай асуудалаар республикын түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшэ депутат **В. Ф. Лысовтэ** түгэсхэлэй үгэ үгтэбэ. Ажахые, соёл культурые саашадань хүгжөөхэ тушаа Верховно Соведэй түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин, депутадуудай оруулһан һанамжа дурадхалнуудые Министрнүүдэй Совет хаража үзөөд, зарим тэды хубилалтануудые гүрэнэй түсэбтэ оруулха гэжэ шиидэһэн тушаа нүхэр Лысов мэдээсэбэ. Шиидхэбэреэ олоодүй үлэһэн һанамжа дурадхалнуудые Министрнүүдэй Совет шэнжэлэн үзэхэ, тодорхой харюу депутадуудта дуулгаха байха гэжэ тэрэ хэлэбэ.

1969 ондо Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб тухай Хуули депутадууд нэгэн дуугаар баталан абаба.

Верховно Совет Буряадай АССР-эй 1969 оной гүрэнэй бюджет һайшаагаад, республикын шэнэ жэлэй гүрэнэй бюджет тухай Хуули батална.

Сессиин гурбадахи асуудалаар — «Буряадай АССР-эй сельскэ (сомоной), поселково Совет тухай Хуулиин проект тухай» элидхэл Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь депутат К. Е. Маслов хэбэ. «Ажалшадай депутадуудай сельскэ, поселково Соведүүдэй гол эрхэ ба уялганууд тухай» гэһэн СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй энэ оной апрельдэ гаргаһан Указ Хуулиин үндэһэн болгогдожо абтаһан, Хуулиин проектын нютагай Соведүүдэй сессинүүд дээрэ үргэн ажалшадай дунда зүбшэн хэлсэгдэһэн, проект тушаа зарим тэды дурадхал һанамжануудай ороһон тухай нүхэр Маслов тогтон хэлэбэ. Республикымнай өөрсэ шэнжэ хараада абтажа, Хуули дотор хэгдэһэн зарим тэды нэмэлтэ тушаа хэлэхэ зуураа, элидхэлшэ Буряадаймнай заха холын Ахын, Баунтын, Хойто-Байгалай аймагуудай сельсоведүүдтэ жэлдээ дүрбэнһөө үсөөн бэшэ сесси зарлахыень зүбшөөбэл таарамжатай ха гэжэ хэлэбэ.

Хуулиин проект тушаа үгэ депутадууд **Ц. О. Цыбиков** (Шэнэ-Заганай һунгуулиин округ), **Е. Н. Скубаренко** (Горячинска һунгуулиин округ), Улаан-Үдын аймагай Оронгын сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ **М. Д. Цыренов** гэгшэд хэлэбэ. Хуулиин проектые тэдэнэр һайшаажа, энэ хадаа нютагай Соведүүдэй хүдэлмэриие улам саашадань һайжаруулха хэрэгтэ айхабтар туһатай, политическэ ехэ удха шанартай документ мүн гэжэ онсолон тэмдэглэбэ.

Депутадууд нэгэн дуугаар «Буряадай АССР-эй сельскэ (сомоной), поселково Совет тухай Хуули» баталан абтаба.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинууд тухай Дүримэй проект тухай Хуули гаргалгын талаар һанамжа дурадхалнуудые оруулха комиссиин түрүүлэгшэ депутат **Н. В. Бутуханов** элидхэл хэбэ. Һүүлээрнь сесси «Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжын комиссинууд тухай Дүрим» батална.

Верховно Соведэй урдахи сессиин һүүлээр гараһан Указуудые баталха тухай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь депутат К. Е. Масловай элидхэл шагнаад, депутадууд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые батална.

Сессиин үзэмжэдэ табигдаһан һүүлшын зургаадахи асуудалаар залуушуулай хэрэгүүдэй талаар Верховно Соведэй саг үргэлжын комисси 9 депутадуудһаа байгуулха гэһэн тогтоол абтаба.

Тус комиссиин түрүүлэгшээр депутат А. А. Бадиев һунгагдаба.

Энээгээр Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэ сесси хүдэлмэреэ дүүргэв.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Буряадай АССР-эй депутадууд (зүүн гарһаа) З. Ш. Шоймполова, Ц. А. Гунтыпова, А. Ф. Перелыгина, М. Ц. Цыбенова, Д. Д. Данзанова гэгшэд сессиин заседаниин забһарлалгын үедэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Улаан-Үдын аймагай «Авангард» колхозой механизаторнууд ерэхэ жэлдэ үндэр баян ургаса …ын тула эртээнһээ бэлдэнэ. Мүнөө трактор болон хүдөө ажахын машинануудые заһабарилга …г дундаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (баруун гарһаа) мастерскойе даагша И. И. Клименьев В. И., В. М. Щербаковтон заһабариин схемэ харуулжа байна.

А. КНЯЗЕВАЙ фото.

УДХА ТҮГЭС, УРАН МЭРГЭН ЗОХЁОЛНУУДЫЕ БЭШЭЕ

РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин пленум

РСФСР-эй Уран зохёолшо…ой холбооной правлениин пле…ум литературын партийна ба …радай шэнжэтэй байлга Лени…эй сурталтай тааралдуулан …ран зохёолшын шадабариие …эшэлүүлхэ асуудалнуудта зо…юулагдаһан байгаа. Литера…рнуудай түбэй байшан соо …ленум декабриин 24-дэ нээг…э, КПСС-эй ЦК-гай Со…ой таһагые даагшын орлогшо …. С. Мелентьев пленумэй хү…элмэридэ хабаадалсана.

Холбооной правлениин тү…үүлэгшэ **Л. С. Соболев** эхи…элгын үгэ хэлэжэ, заседани …ээгээ.

Поэт **Василий Федоров** тү…үүлэн үгэ хэлэхэдээ, уран …охёолшодой шадабаринь тех…ологическа онол аргаһаа гад…а, мүн шэнжэлхы ухаанай …суудалнуудтай холбоотой гэбэ. Соёл сурталай үсэд шанга тэмсэлэй үедэ ажаһуунабди, тиимэһээ совет литераторнууд олониитын дунда байха ёһотой гэжэ үгэ хэлэгшэ заагаа. «Сэбэр искусствада» һүгэдэгшэдһөө манай поэдүүдэй илгаань юуб гэхэдэ, В. Федоровой хэлэһэнэй ёһоор, гүрэнэй хүнүүд, коммунизм байгуулха шэнэ хүниие хүмүүжүүлхэ агуу ехэ хэрэгтэ оюун бэлигээ зорюулагшад болоно.

Ленинэй үзэл сурталда үнэн байлга национальна литература бүхэнэй удха шэнжэнь болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ **Алим Кешоков** тэмдэглээ. Уран зохёолшодой зохёол байгуулхы ажалай партийна, арадай шэнжэтэй байлгын гол ёһонууд тухай **Виталий Закруткин** хэлэбэ. **Виктор Панков, Педер Хузангай, Борис Ручьев, Григорий Бробман, Сибгат Хакимов** болон бусадшье литературна шадабари, мүнөө сагай темэнүүдые бэдэрэн ололго, арадай ба мүнөө үе сагай үмэнэ уран зохёолшодой дааха харюусалга тухай асуудалнуудта тогтожо хэлээ.

Пленум декабриин 25-да хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

• • •

РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин пленум декабриин 25-да хүдэлмэреэ дүүргэв. Пленумдэ хабаадагшад В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй холбоотой олон асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Россин Федерациин уран зохёолшодой ээлжээтэ III съезд 1969 ондо зарлаха тухай шиидхэбэри баталан абаба.

(ТАСС).

ВЛКСМ-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ

Коммунис байгуулалтын мүнөөнэй шатада комсомолой бэелүүлхэ зорилгонууд «ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ой ба залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ зорилгонууд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо, ВЛКСМ-эй ЦК-гай баярай пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн гүнзэгы удхатай, тодо хурса үгэ соо, Ленинскэ комсомолдо КПСС-эй ЦК-гай эльгээһэн амаршалга соо заагданхай гэжэ Е. М. Тяжельников хэлэбэ. Ушар тиимэһээ эдэ документнүүдые комсомолой хүдэлмэрилэгшэд ба эдэбхитэдэй, бүхы комсомолшууд болон залуушуулай гүнзэгыгөөр шудалхань тон шухала болоно.

ВЛКСМ-эй мүнөөнэй гол зорилго— комсомолшууд ба бүхы залуушуулай дунда ябуулдаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэреэ саашадань улам шангадхаха хэрэг болоно гээд Е. М. Тяжельников тэмдэглэбэ. Промышленностиин, транспортын, барилгын, зоной хэрэглэмжэ хангадаг предприятинуудай ба совхозуудай, профтехһуралсалай училищинуудай комсомолой эмхинүүдые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха шухала. СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй бата хани барисаанда, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үнэн сэхэ байхаар залуушуулые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй.

Мүнөө, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойн урда тээ, Ленинэй теоретическэ зохёолнуудые шудалалга политическэ һуралсалай талаар залуушуулай дунда ябуулагдаха бүхы хүдэлмэриин эшэ үндэһэн болохо ёһотой. Марксистско-ленинскэ теориие дүүрэнээр ойлгуулан тайлбарилхын тула комсомолой хэблэлэй, залуушуулай радио ба телевидениин ехэ арга боломжонуудые бүрин хэрэглэхэ шухала.

Научно-техническэ дэбжэлтэдэ залуушуулай хабаадалга тухай элидхэл соо нилээд ехээр хэлэгдээ. Олониитын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ зорюулһан энэ шухала хүдэлмэридэ комсомолой эмхинүүд ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой.

Ажалда коммунис ёһоор хандахын түлөө мүрысөөнэй эхилһээр байгша ондо арбан жэл гүйсэхэнь. Москва-Сортировочная депогой комсомолшуудай эхи табиһан мүрысөөн мүнөө үе сагай хүсэтэ хүдэлөөн болотороо хүгжэнхэй. Мүнөө тус мүрысөөндэ 30 миллион ажалшад хабаадана. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн урда тээ энэ хүдэлөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрхэ ёһотой гэжэ тоолонобди.

Студентнүүд ба һурагшадай эрдэм шудалха, зохёохы ажал бүтээхэ ябуулгые бүри эдэбхитэй болгохо тухайда элидхэлшэ саашадаа хэлэбэ. Имагтал иимэ арга залуушуулые һуралсалда дуратайгаар, ерээдүйн ажал ябуулга эрхилхээр бэлдэхэ шухала. 1969 оной һуралсалай семестрые В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулая гэһэн үүсхэл олонхи вузуудай ВЛКСМ-эй комитедүүд гаргаба. Комсомолшуудай отрядуудай хүсые ерэхэ зундаа гол түлэб хүдөөгэй барилгада, ехэнхидээ гэр байра, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха объектнүүдые, хүдөөгэй һургуулинуудые, үхибүүдэй эмхи зургаануудые, клубуудые барилгада зорюулха гэһэн комсомолой эмхинүүдэй дурадхалнуудые дэмжэхэ хэрэгтэй гээд элидхэлшэ хэлээ.

Пионернүүдэй эмхинүүдые хүтэлбэрилхэ, залуу хүниие али бүхы талаһаа болбосорол ехэтэйгээр хүмүүжүүлхэ хүдэлмэреэ саашадань һайжаруулха, тэдэниие коммунис зантайгаар хүмүүжүүлхэ, залуу хүбүүд, басагадай юрэнхы бэлэдхэл дээшэлүүлхэ, залуушуулые гоё һайханда дуратангаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ, залуу, оюун бэлигтэ интеллигенциин дунда ябуулагдадаг хүдэлмэри һайжаруулха, ниитын, физкультурна хүдэлөөндэ туһалха, залуушуулые Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлгые бүри һайжаруулха хэрэгүүдтэ Е. М. Тяжельников ехэ анхарал хандуулаа.

КПСС-эй ЦК-гай гадаадын политическэ ажал ябуулгые, партиин ЦК-гай октябриин (1968 оной) Пленумэй дүнгүүдые бүхы совет залуушуул халуунаар дэмжэнэ гээд нүхэр Тяжельников хэлэбэ. Элдэб оронуудай залуушуулай эмхинүүдтэй комсомолой холбоо барисаан тухай, Вьетнамай баатар арадта талархалгын хүдэлөөе хүгжөөхэ, араб оронуудай арадууд ба залуушуулые, колониализмда эсэргүү хүдэлөөе дэмжэн, комсомолой ябуулдаг ехэ хүдэлмэри тухай элидхэлшэ хэлээ.

Коммунис партиин анхарал оролдолгодо харюу болгон, комсомолшууд ба совет залуушуул дайшалхы ёһоор ажаллаха, Эхэ орондоо үнэн сэхээр алба хэхэ, тэрэнэй үгэһэн ямаршье даалгабари дүүргэхээр бэлэн байхые өөрынгөө нангин уялгада тоолоно гээд элидхэлшэ үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

Жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэбэ

Ленинградай, Ленинградай областиин промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулан социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээд, продукци худалдаха хэмжээнэй ба гол шухала хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгын талаар 1968 онойнгоо түсэб болзорһоо урид—декабриин 25-да дүүргэбэ. Жэлэй дүүрэтэр арадай хэрэглэмжын эд товар ба элдэб хэрэгсэлнүүд түсэбһөө гадуур горитойгоор үйлэдбэрилэн гаргагдаха.

(ТАСС).

СССР-эй ЦСУ-гай МЭДЭЭСЭЛ

Прибор бүтээдэг промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргэбэ. Түсэбһөө гадуур 100 миллион түхэригэй приборнууд, оньһон түхеэрэлгэнүүд үйлэдбэрилэн гаргагдахань. Үнгэрэгшэ жэлтэй сасуулбал, иимэ түхэлэй продукци үйлэдбэрилгэ 15 процентээр, тэрэ тоодо Прибор бүтээлгын, автомат хэрэгсэлнүүдэй ба оньһото түхеэрэлгэнүүдэй министерствэдэ 18 процентээр ехэ болоо.

* * *

ГРАЖДАН АВИАЦИИН хүдэлмэрилэгшэд ашаа ба хүнүүдые зөөхэ талаар жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргээ.

1967 онтой сасуулбал, ашаа зөөлгын хэмжээн 14 процентээр, хүнүүдые зөөлгын хэмжээн 16 процентээр дээшэлхэнь. Арадай ажахыда авиаци хэрэглэлгын хэмжээн 12 процентээр нэмэв.

РСФСР-эй „ЗНАНИЕ" БҮЛГЭМЭЙ ПРАВЛЕНИИН ПЛЕНУМ

Россин Федерациин «Знание» бүлгэмэй правлениин пленум Москвада декабриин 25-да хүдэлмэреэ дүүргээ. Пленумдэ хабаадагшад «Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бүлгэмэй эмхинүүдэй ямараар дүүргэжэ байһан тухай асуудал хоёр үдэрэй туршада зүбшэн хэлсэбэ. Үгэ хэлэгшэд марксист ко-ленинскэ һургаалые ойлгуулан тайлбарилдаг дүй дүршэлөө хубаалдаа.

Плехановай нэрэмжэтэ Московско арадай ажахын институдай профессорнууд ба багшанарай үүсхэл пленум дээрэ үндэр сэгнэлтэ абаа. Предприятинууд, эмхи зургаануудта, дээдэ һургуулинуудта Ленинэй сурталые эдэбхитэйгээр шудалуулха гэжэ ниислэлэй бүхы эрдэмтэдые урялһан байгаа. Москвагай институдай үүсхэлые Ленинградай, Новосибирскын, Курскын, Омскын, Казаниин, Ростовой болон бусадшье хотонуудай дээдэ һургуулинууд халуунаар дэмжээ.

Воронежско областьдохи эмхиин правлениин түрүүлэгшэ, физико-математикын эрдэмэй доктор В. С. Постниковай мэдээсэлые булта һонирхожо шагнаба. «Агууехэ Октябрь» гэһэн агитпоездын һонирхолтой хүдэлмэри тухай хөөрөө. Тэрэнэйударидадаг лекторнууд,— Воронеж хотын вузуудай эрдэмтэд, партиин ветерануд, КПСС-эй обкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд юм. Тэдэнэр хүдэлмэришэдэй, колхозниигуудай, студентнүүдэй урда элидхэлнүүдые хээ. Воронеж хотодохи 600 үлүүтэй кинолектори хүн зоной дунда суутай болонхой.

Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ программа пленум дээрэ баталагдаа. Лекторнуудай республиканска ба зональна семинарнуудые, лекционно пропагандын ленинскэ гол ёһонуудта зорюулһан научно-методическа конференцинүүдые нютаг нютагта үнгэргэхөөр дурадхагдаа. КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи ВПШ-тай хамта «Коммунис партинуудай стратеги ба тактикын ленинскэ гол ёһонууд» гэһэн темэтэй научна конференци эмхидхэгдэхэ.

Лекторнуудтэ туһаламжа болгон, В. И. Ленинэй ажабайдал ба ажал ябуулга тухай, тэрэнэй теоретическэ зохёолнууд, ленинизмын сурталай илан мандаһан тухай, уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй ба национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ ленинизмын нүлөөлһэн тухай методическа материалнууд 1969 ондо хэблэгдэн гаргагдахаар хараалагдаа.

4. ЛЕНИН БАЙГАЛДА ЕРЭЭ ЮМ ААЛ?

Шушенскада Ильичэй байhые мүнхэлхэ дурасхаал—хотын айхабтар ехэ барилга дээрэ мүнөө хорёод hайса гаран үндэhэ яhатан хүдэлнэ. Тэндэ Ильичэй түрэhэн нютаг — Ульяновскhаа, hуралсаhан нютаг—Казаньhаа, байрлаhан, ябаhан газарнууд—Псков, Пермь, Уфа, Казань, Красноярск, Ачинск городуудhаа хүбүүд, басагад олон. Тэдэнэр Ильич манай нютагта ябаhан гэжэ онсо ехээр омогорходог юм.

Тиимэ дээрэhээ «Ленин Байгалда ерээ юм гү?...» гэhэн асуудал бидэ гурбан буряадуудые ехэл hанаанда хатааба.

Энэ асуудалда харюусахын тула бидэнэр холоhоо эхилнэбди. Илья хөөрэнэ:

— Антон Павлович Чеховэй алар холын Сахалин руу аяншалжа ябахадаа, замайнгаа тэмдэглэлнүүд соо бэшээшыень би эндэ элихэн hанаандаа оруулбаб. Үнэхөөрөөшье сэсэн үгэнүүд: «Волгодо энэрхы мээхэйгээр шүтэдэг хүнүүд намда бү гомдуужаг, би Енисейhээ үлүү hайхан ехэ мүрэниие наhан соогоо үзөөгүйб. Волго сэбэрхэн, томоотой гунигтай гоохон юм бэзэ, теэд Енисей хүсэн түгэлдэр, гани гал баатар, хүсэ шадалаа, залуу наhаяа хэхэ газараа оложо ядаhан баатар байна... Эрьедэнь байгаад сэдьхэлдэа болобоб: ямар ехэ сээл дүүрэн hабатай, сэсэн ухаатай, шэн зоригтой ажабайдал эрьенүүдыень хэзээ ерэхэ сагта гэрэлтүүлхэ юм гээшэб!...

— Теэд тэрэ сагынь ерөө ха юм,—гээд Цырен үгэ залгана.

— Ерээ. Енисей мүрэнэй эрьенүүд дээгүүр үнэхөөрөө сээл дүүрэн hабатай ажабайдал дэлгэрээ, сэсэн ухаатай, шэн зоригтой хүнүүд агуу ехэ хэрэг бүтээл урлажа байха...—гээд Илья Очиров Саяан өөдэ шэртэнэ.

Тиин байтараа, хөөрэлдөөнэймнай hабагша уран hайханай тэбэнын hүбэ соогуур гаража, үлэ мэдэг улам саашаа гүйжэл ябаба.

— Таанар уран hайханай али зүйлдэнь үлүү дуратайбта: хүгжэмдэ гү, али зураг, зохёолдо гү?—гээд хоюуландань зэргэ асуудал табибаб.

— Би хүгжэм дуунда ехэ дуратайб. Мүнөөшье буряад дуунуудай пластинкануудые олоор асаранхайб,—гээд Цырен ябуулд харюусаад орхибо.

Харин Илья тиимэ түргөөр сэдьхэлээ нээжэ үгэбэгүй. Оройдоошье үгэ үсөөнтэй хүн аад, энэ удаа бүришье удаан бодолгото болобо ха. Энэ үедэ бидэнэр гурбуулан эрьеэ танажа байhан Перово нуур дээрэ эгсэ тулажа ерэhэн байбабди. Хара торюун hүүhан нугаhад хүнhөө үргэхэеэ болишоhон, манай дүтэлхэлөөр ниидэнэгүй, харин тамарhан зандаа нуурай саада заха шобогошолдон ошоно.

— Нёдондо би «Байгал» журналай нэгэ номерто Ильич тухай поэмэ уншаа hэм,—гээд Илья ама хахалба.

— Ямар?—гээд hэр-мэр болобоб.

— «Ленин Байгал дээрэ» гэhэн гаршагтай hэн.

— Зай?

— Ленин хэзээ Байгал дээрэ ерээ юм hэн бэ?

— Аа... Тиимэ асуудалнууд олон байhан юм. Би харюугай орондо шүлэглэл уншажа үгэhүүб, болохо гү?—гэбэб.

— Болонгүй даа!—гээд Ильягай нюдэндэ гал сахилхадал гэбэ.

Би уншанаб:

...Октябрь hарада
Оросой тэнгэри зэдэлээд,
Октябрь hарада
уудам газарынь хүдэлөөд,
Агууhаа агуу,
амидаhаал амиды Хүн
Партияа хүтэлэн,
урагшаа алхалаа юм.
Алхалаад, амжаад,
Сүмбэр өөдэ тэгүүлээд,
Абай-Гэсэрэй
мянган бүтээл үгүүлээд,
Атомай нюуса
хумхиин тооhо заалан,
Арадтаа жаргал
олгожо үгөө
Ленин.
Тиигэжэ мүнөө
нангин тоонто Байгалдам
Түрын дуун,
найрай сэгээ дэлбэрээ.
Үбгэ эсэгэнэрэй
үе наhаараа зайдалhан
Үльгэр туужын
үгэ бүхэниинь бэелээ!
Ленин байгалда
аяншалаагүй гэхэ гүт?
Ленин Буряадта
айлшалаагүй гэхэ гүт?
Үгы, аяншалаа,
үер ухаагаараа аяншалаа!
Үгы, айлшалаа,
үрэ зүрхөөрөө айлшалаа!

— Зүб даа, ойлгосотой. Бэсэрээ бэшэ, зүрхөөрөө...—гээд баhа бодолгото болоо hэн.

Ленинэй Байгал дээрэ зүрхөөрөө, зүнгөөрөө ерэhэн олон мүрнүүд бии. Эдээнhээ хэдэн hабагшануудые татаа hаа, иимэ.

Ильичэй «Алдарта Байгал — арюухан далай» гэжэ жэнхэни Сибириин дуунда ехэ дуратай байhыень мэдэнэбди. Тэрээниие үнгэрhэн зуунай үедэ Дээдэ-Үдын hургуулинуудай зонхилогшо байhан hургагша Денис Давыдов зохёогоо гэжэ сохом мэдэхэ байгаа hааб даа. Энэ—нэгэ hабагша.

1897 оной май hарада Енисей мүрэн дээгүүр «Гэгээн Николай» гэжэ пароходоор үгсүүлэн Красноярскhаа Минусинск гарахадаа, агууехэ ород мүрэниие буурал Байгалай хүрыгэн баатар гэжэ, арюухан Ангарай дурлаhан нүхэр гэжэ үльгэр онтохонууд дээрэhээ hайса мэдэхэ, дуулаhан гү, уншаhан байгаа сохом даа! Энэ—баhа нэгэн hабагша.

Тэрэ Шушенска орожо ябахадаа, Владимир Ильич Минусинск дээрэ тогтоhон, мүн удаань хэдэн дахин Минусинск ерэжэ, тэндэхи эмшэн Мартемьяновай байгуулhан музейн дэргэдэхи библиотекэ соо ажалладаг, номуудые абажа уншадаг байгаа. Тэрэ библиотекын нэгэ ханадань «hүни Байгал дээрэ» гэhэн ярлагтай уран зураг харахадаа, Ильич ехэтэ hонирхоhон байгаа ёhотой. Харалгын хагсуу hүни хадын шэнээн дабхар дабхар долгинуудаа эбхэрүүлэн, хөөhэ буража байhан гүн ехэ далайе зураг дээрэ үзэхэдөө, зүрхэ сэдьхэлээ яhала хүдэлгэhэн байжа болоолтой. Энэ—үшөө нэгэ hабагша.

1906 оной январиин 31-дэ Мысовая дээрэ харата муухай Меллер-Закомельскиин хэhээлтын экспедицидэ баригдажа буудуулhан Иван Васильевич Бабушкин Владимир Ильичэй эгээн дуратай шабинь, тон ойрын туhалагшань байhан юм. «И. В. Бабушкин—социал-демократическа хүдэлмэришэдэй партиие революциhаа урда тээ 10 жэлэй саана байгуулжа захалhан түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн юм...» — гэжэ Ильич энхэрэлтэйгээр бэшэhэн байдаг. «Ошон» газетын агент, тэрэнэй эдэбхитэй hорболжологшо, солото революционер Бабушкин Шэтын хүбисхалшадта буу зэбсэг абаашажа ябаhаар баригдажа, Байгалай эрье дээрэ буудуулhыень Ленин ехэтэ шаналаа бэлэй. Тэрээндэ зорюулhан гашуудалай некролог соо Бабушкиниие «арадай герой». «партиин омогорхол» гэжэ Ильич тон үндэр сэгнэлтэ үгэhэн байна. Энэ—бүри ехэ hабагша...

Иигээд лэ Ильич багшын манай Байгалhаа татаhан hабагшань олон даа. Иигээд лэ:

Апрель hарада
Байгалай тошон үрмэтэн,
Апрель hарада
Ленын мүльhэн сумэрэн,
Баатарhаа баатар,
мэргэнhээ мэргэн Ленин
Владимир Ильичэй
обогынь бололсоо дээрэнь!

Цэдэн ГАЛСАНОВ.

ВЫСТАВКЭ ДЭЭРЭ

«ЛЕНИН—МЫСЛИТЕЛЬ» ГЭhЭН В. ИВАНОВОЙ ПЛАКАДЫЕ ХАРАГШАД hАЙН МЭДЭХЭ БОЛОНХОЙ. «СОВЕТ УРАН ЗУРААША» ГЭhЭН ХЭБЛЭЛ» ГЭЖЭ ВЫСТАВКЭ ДЭЭРЭ ЭНЭ ПЛАКАТ ТАБЯАТАЙ. СССР-ЭЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ДЭРГЭДЭХИ ХЭБЛЭЛЭЙ ТАЛААР КОМИТЕДТЭ ЭМХИДХЭГДЭhЭН ЭНЭ ВЫСТАВКЭ АГУУ БАГШЫН ТҮРЭhӨӨР 100 ЖЭЛЭЙ ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАНА.

ТАСС-ай фото.

РЕПОРТАЖ

МУЗЕЙ СОО...

Улаан-Үдын нэгэдэхи интернат hургуулиин hурагшад, багшанар В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе угтуулан, тусхай музей нээhэн байна. Зүгөөр музей нээхэhээ тон түрүүн материал суглуулгада анхарал хандуулагдаа. 1965—1966 онуудта hуралсалдаа эрхим амжалта туйлаhан, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадаhан шабинар Ленинэй түрэhэн, тэрэнэй ажал ябуулгатай холбоотой газарнуудаар, жэшээнь, Шушенска, Ульяновск, Казань, Москва, Ленинград хүрэтэр аяншалhан юм. Тэрэ аяншалгаhаань фотозурагуудтай альбомууд, дэбтэрнүүд үлөө.

...Үүдэ оромсоор баруун гар талада тугуудай хоорондо Ленин багшын мантан томо бюст. Урихан нюдөөрөө мэшээгээд орохон лэ хүниие мэндэшэлhэн шэнги. Революциин болон пионерэй hайндэрнүүдтэ комсомолшууд, пионернүүд хүндэтэ харуулда зогсодог. Пионертэ абтагшад эндэ шахаа тангаригаа үгэдэг юм.

Тушаа урдахи ханадань Ленинэй ехэ портрет. Пионерэй шахаа тангариг болон В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна пионерскэ организациие Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ улаан бүдүүд дээрэ алталмал үзэгүүдээр бэшэгдээд, портрет доро хадаатай.

Ильичэй ажабайдал, ажал ябуулга тухай хөөрэhэн стендүүд. «Балшар болон эдир наhан», «Революционно ажал ябуулгын эхин», «Ородой түрүүшын революциин жэлнүүд», «Ленин — Октябрьска революциин вождь», «Ленин 1918—24 онуудта» гэhэн стенднүүдэй хажуугаар аалихан үнгэрнэбди. Манай Коммунис партиин түүхэтэй нягта холбоотой намтарайнь баримтануудые үнинэй мэдэхэшье hаа, эндэ дахин дахин уншаха дуран хүрэнэ.

Надежда Константиновна Крупскаягай түрэhөөр 100 жэлэй ойдо тусхай стенд зорюулагданхай. Мүн баhа альбом бии.

Юрэдөө энэ музейдэ альбомуудhаа олон юумэ үгы. Зарим классууд Ильич тухай материал суглуулжа альбом хээд, Ленинэй музейдэ бэлэглэhэн байна.

Тиихэдэ нүгөө зарим альбомуудынь ЧССР-эй, Венгриин, Монголой болон бусад социалис оронуудай пионернүүдhээ бэлэг үгтэhэн юм ха. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, тус hургуулида интернациональна хүмүүжүүлгэ үндэр хэмжээндэ табяатай гэбэл, алдуу болохогүй гэжэ hанагдана.

Хизаар ороноо шэнжэлэлгэдэ нэгэдэхи интернат hургуулиинхид горитой анхарал хандуулна даа. Жэшээнь, Ленинэй музейдэ табигдаhан «Бидэ Смолиной гудамжые шэнжэлээбди» гэhэн альбом орогшодой нюдэ татаадхина. Түрүүшын нюурта А. П. Смолиной дүрые hуулганхай. Ойронь иигэжэ бэшээтэй: «Абрам Прокопьевич Смолин (1894—1923 онууд)». Альбом соо Смолиной намтар, тэрэнэй революционно ажал ябуулга тухай мэдээнүүд үгтэнхэй.

Иигэжэ, революционернүүдэй нэрээр нэрлэгдэhэн газарнуудые, гудамжануудые шэнжэлхэдэ, пионернүүд, комсомолшууд В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо өөhэдынгөө бэлэг бэлдэнэ бшуу.

Эндэ Железнодорожно районой эрхим хүнүүд тухай мэдэжэ абахат. Тэдээн тухай яhала баян материал сугларанги.

Ленинэй номууд шэл витринын саана хадагалаатай. Мүн баhа Ильич тухай бэшэгдэhэн номууд суглуулаатай.

Эндэhээ гараха дээрээ «Айлшадай дэбтэр» нээжэ харабаб. Улаан-Үдын ГПТУ-да hурадаг монгол hурагшад, республикын артистнар, хүдэлмэришэд, студентнэр, багшанар, уран зураашад, пенсионернүүд тэрээн соо hайшаалнуудые бэшэhэн, гарга табиhан байна.

Ленинэй музей эндэ бии бол гогдоhоор үнихэнэй. Городуудай hургуулинууд сооhоо түрүүлэн шахуу нээгдээ hэн ха. Тиимэ хадань, ондоо hургуулиинхид дүршэлыень хубаалдахаа ерэдэг. Тэрээниинь «Айлшадай дэбтэр» соохи hанамжанууд гэршэлнэ. Тэндэ бэшэгдэhэн hанамжануудай нэгые эндэ харуулая: «Бидэ, Улаан-Үдын 47-дохи hургуулиин hурагшад ехэ hонирхолтойгоор танай hургуулидахи Ленинэй музей харабабди. Танhаа олон юумые халан абахабди. Бидэ hургуулидаа Ленинэй музейдэ материал суглуулжа эхилэнхэйбди.

Ехэ амжалта танда хүсэнэбди.

47-дохи hургуулиин Ленинскэ комнатын штаб».

Агуухэ багшадаа тон ехэ халуун инаг дуратайгаар материал суглуулжа, тусхай музей нээhэн хүүгэдтэ, багшанартань баяр хүргэхэл хэрэгтэйл даа.

Ц. ДОНДОГОЙ.

ЭНЭ ХҮН ЛЕНИНИИЕ ХАРАhАН, ҮГЭ ХЭЛЭХЫЕНЬ ШАГНАhАН

Владимир Ильичые хараhан, шагнаhан хүнэй Ленин тухай хөөрэхые дуулаад байхада түрэhэн бодолые үгөөр дамжуулха бэрхэтэй. Финляндиин Коммунис партиие эмхидхэлсэhэн, тэрэнэй ветеран Туре Лехентэй хөөрэлдэхэдөө тиигэжэ ойлгооб.

— Манай партиин эмхидхэлэй съезд 1918 оной августын үеэр Москвада болоо hэн. Юундэ тиигээб гэхэдэ, финскэ сагаантан кайзеровска Германиин сэрэгүүдтэй хамта. Финляндиин революциие дараад байгаа. Тиихэдэ олохон революционернүүд алуулаа бэлэй. Зариманиинь Совет Росси худар тэрьелжэ ошоо hэн. Финляндида хүдэлмэришэдэй нэгэдэмэл партиин хэрэгтэй байhаниинь тиихэдэл хэзээ хэзээнэйхиhээ үлүү эли болоо. Финляндиин хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй түлөөлэгшэдэй нэгэ суглаан дээрэ Финляндиин Коммунис парти эмхидхэгдэн байгуулагдаhан түүхэтэй.

Тэрэ конференцидэ Владимир Ильич уригдаhан юм. Бидэнэр бултадаа Ильичтэй уулзахые хүлеэгээ hэмди. Теэд уулзалга болоогүй, В. И. Ленинэй ами наhанда хоро хүргэхэ hанаатай харата муухай доботолгын хэтдэhые мэдэнэт. «Нүхэр Ленинда Финляндиин Коммунис партиин эмхидхэлэй съездын нээмэл бэшэг» гэhэн документ соо гашуудал, зэбүүрхэлэйнгээ мэдэрэлые суглаашад элирхэйлэн мэдүүлээ hэн.

Россиин Совет Социалис Республикын түрүү тэмсэлшэ, хүдэлмэришэдэй уласхоорондын хүдэлөөнэй вождь, Таниие буржуазин табюул алууршанай hомондо дайрагдан шархатаа гэжэ мэдэхэдээ, угаа ехээр дураа гутаабди,—гэжэ тэрэ бэшэт дотор хэлэгдэнэ.

— Хүндэтэ нүхэр, манай багша, Таниие угтаха, харахабди гэжэ хүлеэн найдажа байгаабди. Теэ тэрэ харата муухай аашаhаа боложо hанал бодолнай хүсэлдэбэгүй».

Улаан Армиин зэргэдэ алба хэhэнэй удаа Коминтерндэ хүдэлөөб. Тиихэдэ Владимир Ильичые хэдэ дахин хараhан, шагнаhан байнаб,— гэжэ Т. Лехен хөөрэнэ. 1920 ондо Петроградта Коминтернын 11 конгрессэй нээгдэхэ үеэр Ленинэй өөрөө байлсаhан, үгэ хэлэhэниинь делегадуудые ехээр баясуулаа hэн. Тиихэдэ вождьёо нэрьемэ альга ташалгаар угтаhан делегадуудые намдуулхань даншье бэлэхэн хэрэг бэшэ байшоо. Владимир Ильич залай замхахые ехэл даруу түбшэнөөр хүлеэбэ, теэд альга ташалган үргэлжэлhөөр байгаа. Тиихэдэнь Владимир Ильич часыгаа хармаанhаа гаргаад, зал соо суглараашадта харуулаа бэлэй. Ленин өөрөө саг ехээр гамнадаг, тиимэ байхые бэшэндэшье заадаг hэн. Ленинэй тэмдэг ойлгогдожо, зал соохи шуугаан удаангүй замхаа. Делегадууд абяа шэмээгүй болоод, Ленинэй хэлэхые шагнаба.

1922 ондо Коминтернын IX конгресс дээрэ Ленинэй үгэ хэлэhэн тухай Туре Лехен иигэжэ хөөрэнэ: тиихэдэ Владимир Ильич немец хэлэн дээрэ үгэ хэлээ бэлэй. Харин оронуудай делегадууд Совет гүрэнэй шиидхэхэ экономическа асуудалнууд тухай тон тодорхой мэдээнүүдые абаhан байха. Сэрэгэй коммунизмhаа шэнэ экономическа политикада оролго тухай Ленин ехэл этигэл найдамтайгаар хэлээ бэлэй гээд Т. Лехен хөөрөөгөө дүүргэбэ.

75 наhа гүйсөөшье hаа, Туре Лехен «Кансан культтуури» гэжэ хэблэлдэ ажалладаг. Батарейн командир, hүүлээрнь Улаан Армиин полкын комиссар ябаhан Туре Лехенэй шэн габьяань hаяхан Улаан Тугай орденоор тэмдэглэгдээ.

Хельсинки. (ТАСС).

В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын тула Ленинэй ордента ЛВРЗ-гэй аппаратна цехэй хүдэлмэришэд ажалай вахтада жагсаба. Залуу бригадир Казначеевэй хүтэлбэрилдэг бригадын слесарьнүүд социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, түрүү hуури эзэлhэн юм. Эдэнэр жэлэйнгээ даабариhаа гадуур нэгэ локомотивта электро-түхеэрэлгэ бэлдэжэ, hайн шанартайгаар хиналтын таhагта тушааба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим слесарьнууд Н. Рыбальченко В. Железнов хоёр ажал тухайгаа хөөрэлдэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ БАЯЛИГ

АШАГТА МАЛТАМАЛАЙ ЕХЭ НӨӨСЭ

АЖАЛАЙ ЭРШЭ ШАНГАДХАН

ОШУРКОВО. Энэ нютаг байгаалиин баялигаар суурхажа эхилhээр hаяханай юм. Буряадай геологическа управлениин Сэлэнгын экспедициин геологууд бэдэрэлгэ-шэнжэлгын хүдэлмэри хэжэ байхадаа, үнэтэ баялигай эндэ бии байhые тодорхойлбо. Апатит арадай ажахыда шухала хэрэгтэй зүйл. Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй районуудта энэ баялиг ехэ хомор байhан.

Иишэ ерэhэн харгы үшөөл ялхитай, хүсэд жэгдэрээгүй. Газар үрэмдэдэг үндэр саханууд эндэ тэндэ харагдана. Ошурковай геолого-шэнжэлгын партиин начальник Владимир Григорьевич Монаховтай нэгэ сахын дэргэдэ хүрэжэ ерэбэбди.

— Алексей Ильич Ушаковой хүтэлбэрилдэг бригада hайнаар ажаллана. Эдэнэй яараха, ажалайнгаа эршэ шангадхахань буруу бэшэ,—гэжэ В. Г. Монахов тайлбарилна. Тус бригада үдэр соо 0,6 погонно метр газар малтаха даабаряа 1,5 метр хүргэнэ.

Геологууд эндэ хэтдэжэ байhан ажалдаа габшагай hара соносхонхой. Тиимэhээ газар малтагшад жэлэй дүүрэтэр ехэ ажал хэжэ үрдихые оролдоно. Апатидай олдоhон газар нарин нягтаар шэнжэлэгдэнэ. Манай орондо минеральна үтэгжүүлгэ ехэ хэрэгтэй. Тэрэнэй хүдөө ажахыда хэды шухала болоhониинь мэдээжэ.

Хадын дабаа гаталан, саашаа ябабабди. Урдамнай буровой вышкэ үндынэ. Эндэ ажаллагшадтай танилсабабди. Мастер Константин Сметанин, тэрэнэй туhалагша Аким Ефремов буровигуудай хоёр бригада толгойлно. Мастернууд Сыромятников, Сметанин, Балабанов, Ведерников гэгшэд Мухар-Талын партида ажаллажа байтараа эндэ ерээ. Мүнөө үедэ эндэхи баялиг ехэ шухала дээрэ тоологдожо, шэнжэлгын хүдэлмэри түргэлхэхэ хэрэгтэй болобо ха юм.

Хүдэлмэришэд булта hайнаар ажаллана. Даабаряа 130 процент хүргөөгүй үдэр хомор байха. Энэ жэлэй май hарада газар малталгын хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Тусхай даабаряар шэнжэлгын бүхы хүдэлмэриие богони болзор соо дүүргэхэ хэрэгтэй. Энэ жэлдэ 7000 метр гүнзэгыдэ газар малтаха даабари үгтэhэн юм.

ЕХЭ ХЭРЭГЭЙ ЭХИН

МИНЕРАЛЬНА үтэгжүүлгэ. «Журналист» журналда толилогдоhон Семен Новиковой статья hанаандам ороба. Тэрэ орооhо таряанай ургаса дээшэлүүлхэ шухала тухай бэшээ hэн. Хилээмэ, орооhон хоолоо хэрэглэгдэхэ зүйл. тиимэhээ тэрэниие жэл ерэхэ бүри ехээр ургуулжа абаха хэрэгтэй гэхэ зуураа, тэрэ хэдэн hонирхолтой тоо, баримта дурдаа. Тэрэниие дахинаа дурдан хэлэе. «1000 ондо газар дэлхэй дээрэ 275 миллион хүн ажаhууhан. Энэ зуун жэлэй эхиндэ хүн зоной тоо 1608 миллиондо хүрөө hэн. Харин мүнөө тэдэнэй тоо 3,5 миллиард болонхой. Демографуудай урилшалан багсааhанай ёhоор, энэ зуун жэлэй эсэстэ хүн зоной тоо зургаан миллиардда хүрэхэ юм».

Түргэнөөр олошоржо байгаа хүн зониие шухала хэрэгтэй хилээмээр хангахын тула тарьяанай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Ямар аргаар? Статьягай автор иимэ харюу үгэнэ: «Хүдөө ажахы шэнжэлдэг ООН-ой нэгэ организаци Европын 25 ороной байдал шэнжэлээ... Тиихэдээ ургаса дээшэлүүлгэдэ шухала уhалуури, сорт, техникэ, байгаалиин уларил ехээр нүлөөлнэ бэшэ, харин минеральна үтэгжүүлгэ шиидхэхы нүлөө үзүүлнэ» гэhэн тобшолол хэгдээ.

Журналда толилогдоhон тус статья, тэрээн соо дурдагдаhан тоо, баримта, хэгдэhэн тобшолол hонирхолтой гэжэ hанахаар. Ошурковай баялиг тухай хэлэхэдэ, энэ статья уншаhан хүндэ дурдагдаhан баримтанууд заатагүй hанаанда орохо юм.

Эндэхи баялиг үнэхөөрөө шухала хэрэгтэй. Тэрэниие манай геологууд бэдэрэн олоо. Тэдэнэр ехэ ажалай эхи табижа үгэбэ...

Геолог Герман Михайлович Яценко гэгшын хүтэлбэрилдэг экспедици 1962 ондо Ошурково шадар шэнжэлгын хүдэлмэри хэжэ эхилhэн юм. Тиихэдээ апатидай бии байhые тодорхойлоо. hүүлээрнь экономическа шэнжэлгэ, нөөсын хэды зэргын бии байhые тодорхойлго хэгдээ. Манай парти, правительство минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ промышленность хүгжөөхэ тухай тусхай тогтоол баталан абаhан байна. Тэрэ тогтоол мүнөө бэелүүлэгдэжэ эхилээ.

ЕРЭЭДҮЙН ХАРАА ТҮСЭБ

ОШУРКОВАЙ баялигууд арадай ажахыда хэзээ хэрэглэгдэжэ эхилхэб, энэ талаар ерээдүйн сагта ямар хараа түсэб бииб?

Буряадай геолого-управлениин геологическа таhагай ахалагша геолог Виктор Степанович Калинин энэ асуудалда иигэжэ харюусана:

— Фосфорно үтэгжүүлгэ абаха хэрэгтэ апатит руда хэрэглэгдэдэг. Тиимэhээ Ошурковтахи апатидай ерээдүйн сагта ехэ туhатай болохонь мэдээжэ.

Минеральна үтэгжүүлгэ оронноймнай ажахыда, илангаяа Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй районуудта шухала хэрэгтэй. Эдэ районуудта үтэгжүүлгэ хэрэглэхын тула тэрэниие үйлэдбэрилдэг болохо эрилтэ табигдаа. Ошурковай баялиг географическо-экономическа талаараа таарамжатай, түмэр замай, автомобильна харгыhаа холо бэшэ юм.

Апатидай рудагай нөөсын 500 миллион тоннодо хүрэхэнь түрүүшээр багсаагдаhан. Харин нөөсэ улам саашань шэнжэлх... эндэхи хэбтэшын нэгэ милл... тоннодо хүрэхэ байhаниинь то... хойлогдоо. Руда малтан абах... ехэ гаргаша хэгдэхэтүй.

Байгаалиин Ошурковай нө... экономическа талаараа hайн... шэнжэлэгдээ. Тииhэнэй hүүл... тэрэниие промышленна ашагл... гада тушааха гэhэн тобшол... хэгдээ. Эндэ баригдаха кар... ойрын 25 жэлэй хугасаада жи... дээ 12,5 миллион тонно р... малтан гаргажа байха. Энэнь ... бүтээсэ болохо юм. Юуб гэх... оронноймнай бусад фосфатна н... сэтэй газарта иимэ ехэ руда ... нөө малтан гаргагданагүй гээ... Ошурковай хэбтэшые хэдэн ... баад жэлэй туршада ашагл... болохо юм.

Нэгэ тонно рудагай өөры... үнэ сэн 52 мүнгэнэй боло... Жэлдээ нэгэ миллион тоннодо х... рэхэ концентрат абтаха. Н... тонно концентрадай өөрынь ... сэн 13,5 түхэригтэ хүрэхөөр б... саагдана. Тэрэнь «Апатит» к... бинадай гаргадаг концентрад... бага зэргэ ехэ болоно. Хар... аяар Кольско хахад арал... Улаан-Үдэ хүрэтэр концентр... шэрэхэдэ, нэгэ тонны үнэ ... 24,9 түхэригтэ хүрэдэг. Ошурк... вай руда хэрэглэхэдэ аша туhат... байhаниинь эли тодо болоно бэ... аал? Гадна Сибириин, Алас-Ду... на зүнэй районуудые минералы... үтэгжүүлгээр хангаха арга ол... хо.

Ошурковай руда хэрэглэхэ З... байкальска апатитово комбин... бариха проектые 1970 оной т... рүүшын квартал болотор зохёо... тогтоол абтанхай. 1971 он... комбинат баригдаха ёhотой юм.

* * *

Ерээдүйн хараа түсэб ех... Байгаалиин үшөө нэгэ нөөсэ ар... зоной аша туhада зорюулагдах... Тиихын тула мүнөө геологууд т... дорхой шэнжэлгэ хэжэ байhаар...

В. СИВКОВ.

ПРОПАГАНДИСТНАРАЙ СЕМИНАР

В. И. Ленинэй зохёолнуудые шудалагшадай теоретическэ семинар хүтэлбэрилдэг пропагандистнарай хоёр үдэрэй hуралсал КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшанда үнгэргэгдэбэ. Республикын колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай партийна организацинуудай дэргэдэ эмхидхэгдэhэн теоретическэ семинар үнгэргэжэ байдаг пропагандистнар энэ семинарта хабаадалсаа.

В. И. Ленинэй «Демократическа революцида социал-демократуудай хоёр тактика» гэжэ ном тухай, «Национальна асуудалаар В. И. Ленинэй зохёолнууд», «Таряашад болон хүдэлмэришэдэй холбоон» гэhэн асуудалнуудаар лекцинүүд уншагдаа. Түүхын эрдэмэй кандидадууд Г. Д. Басаев (Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт), Н. С. Кузнецкий (культурын институт), А. А. Паршков (Буряадай хүдөө ажахын институт) гэгшэдэй уншаhан лекцинүүдые семинарта хабаадагшад анхаралтайгаар шагнаба.

Уласхоорондын байдал тухай лекци «Знание» бүлгэмэй Буряадай отделениин лектор А. В. Тыхешкин уншаhан байна. Мүн политическэ hуралсалай хэшээлнүүдые лажа, ямар гуримаар үнгэргэхэ тухай политическэ гэгээрэлэй байшангые даагшын орлогшо Д. Д. Очиров hонирхолтой хөөрөө эмхидхэhэн, заабаринуудые үгэhэн байна.

Удаань семинарта хабаадагшад өөhэд өөhэдынгөө hонирхоhон асуудалнуудта тодорхой харюу абаа.

Манай корр.

УРАГШАА ДАБШЫШ, БАЯСХАЛАН АСАРЫШ!

СЭЛМЭГШЬЕ ҺАА, газаа нилээд хүйтэн. Юрын лэ ажал удэр һэн. Гэн гэхэдэ Онинорск тосхоной үйлсөөр хүнүүд ...н, нишэ тиишээ ябалгатай. ...ангаяа клуб тээшэ һубараашан ...он.

Клуб шадар бүришье һаа хүлтэй. Автолавка эндэ хүрэжэ ...ээд, хүнүүдые тойрууланхай. ...һан бараагаа һугабшаланхай-...удшье бии. «Намда тэрээхэн ...ати... харуулыт! Ямар сэнтэй ...?» гэлдэхэ абяан таһарнагүй. ...һа клуб уруу, отделениин кон...ро уруу ороошон, тэндэһээ гаашан барагданагүй.

Хараха янзада ямар нэгэн ...индэрэй гү, али суглаанай болоо түхэл янзатай. Талаан болоо КПСС-эй райкомой пропаган...-ба агитациин таһагые даагша ...адимир Владимирович Романов... гэб гэнтэ ушаршабаб.

— Отделениин хүдэлмэрилэгшэдэй ажаһуудалай, культурна ...илтые хангаха зорилготойгоор ...магай центрһээ айлшад буу...ад байна гээшэл даа. Бишни ...үүдэй суглархада уласхоорон...ин байдал тухай лекци уншахэ ...отой хүнби,—гэжэ намдаа ойл...улба.

Теэд энэ нютаг уруу хэд ерээ ...и ааб гээд асууха болоо һаа, ...мэ харюу абтаба. КПСС-эй ...нтральна Комитедэй октябрин Пленумэй дүнтүүд тухай ...ерэжэ үгэхэ лектор, аймагай ...льницын врач, аптекын хүдэл...рилэгшэ, янза бүриин эд бараатай, эдеэ хоолой зүйлнүүдтэй автолавка, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинадай фотограф, оёхо хубсаһа эсхэдэг мэргэжэлтэ, аймагай Соёл культурын байшангай уран һайханай самодеятельностиин коллективэй бүлэг эдэбхитэд эндэ ерэнхэй, өөһэдынгөө хэхэ юумые бүтээжэ, забда сүлөөгүй байнад.

Аймагһаа ерэһэн врачта бэеэ үзүүлхэ, фотографто гансаараа гү, али гэр бүлөөрөө, хани нүхэдтэеэ сут дүрсэ зурагаа абхуулха, үһэеэ заһуулха, шэнэ моодын хубсаһа эсхүүлхэ, шухаг эм, дом худалдажа абаха, алибаа эд бараа, эдихэ юумэ абаха хүнүүд хүдөө нютагуудта барагдаха аал? Үшөө тиихэдэнь мүнөө үе сагай уласхоорондын байдал тухай, мүн орон доторхи, нютагайнгаашье һонин тухай хөөрэлдөө шагнаха гээшэ ямар ехэ удхатай байлтайб! Һүүлээрнь концерт харахаш. Ёһотойл болбосон ёһоной амаралта боложо үгэхэ ха юм.

...Хүдөө тосхон һууринуудай ажалшадай, мүн холын малшадай культурна болон ажаһуудалайнь эрилтые таһалгаряагүй, нэгэ хэмдэ хангажа байха асуудал үшөөл хүсэд шиидхэбэреэ олоодүй байһан бэлэй. Автолавка өөрынгөө графигаар, хэнэйшье хиналтагүйгөөр ябажал байха, ошохо газартаа ошодогыень, хүрэхэ газартаа зогсодог гү, али үтыень мэдэхын аргагүй. Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд баһал өөрыхеэрээ хэрэгэйл гарахада нэгэ тээшээ ошохо. Ажаһуудалай комбинат тухай бүри дурдахашье юумэн хомор хаш.

Тосхон һууринуудай ажалшадай, таһархай холо хүдэлдэг малшадай культурно-ажаһуудалай талаар үдэр бүриинь эрилтэ хэрэглэмжые хангадаг гурим нарижуулха хэрэгтэ КПСС-эй Хориин райком анхаралаа нилээд табяа, таарамжатай зохид арга дүршэл олгохо гэжэ яһала оролдоо. Нилээд халсэһэнэй, зүбшэһэнэй эсэстэ совхозууд болон леспромхозуудай нютаг нютагай хүн зониие комплексноор хангаха гэһэн шиидхэбэри абаа һэн.

Тэрэ тогтооһоноо баримталан, тосхон бүхэниие нэгэ захаһаань ээлжээгээр нэгэн доро хангаха график тодорхойлбо. Тэрэнэй ёһоор мүнөө медигүүд, худалдаа наймаашад, соёл культурын хүдэлмэрилэгшэд, ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай мэргэжэлтэд хамтаржа, бултадаа нэгэн доро али нэгэн тосхондо айлшаладаг болобо. Иимэ гуримай һайн, таарамжатай зохид байхань дамжагүй.

Энэ хэмжээ ябуулгые аймагай Соведэй гүйсэдкомой культурын таһагай хүтэлбэрилэгшэд партиин райкомой заабари доро ударидан ябуулха уялгатай юм. Бүри һая эмхидхэгдэһэн хэрэг. Эгээл түрүүлэн иимэ комплексно хангалга Анаагай совхозһоо эхилжэ, нэгэдэхи отделениин Булам тосхоной ажалшадтай, мүн Баруун бэеын малшадтай уулзалга хэбэ. Һүүлээрнь мүнөө энэ совхозой хоёрдохи отделениин түб Онинборск тосхон ерээд байна гээшэ.

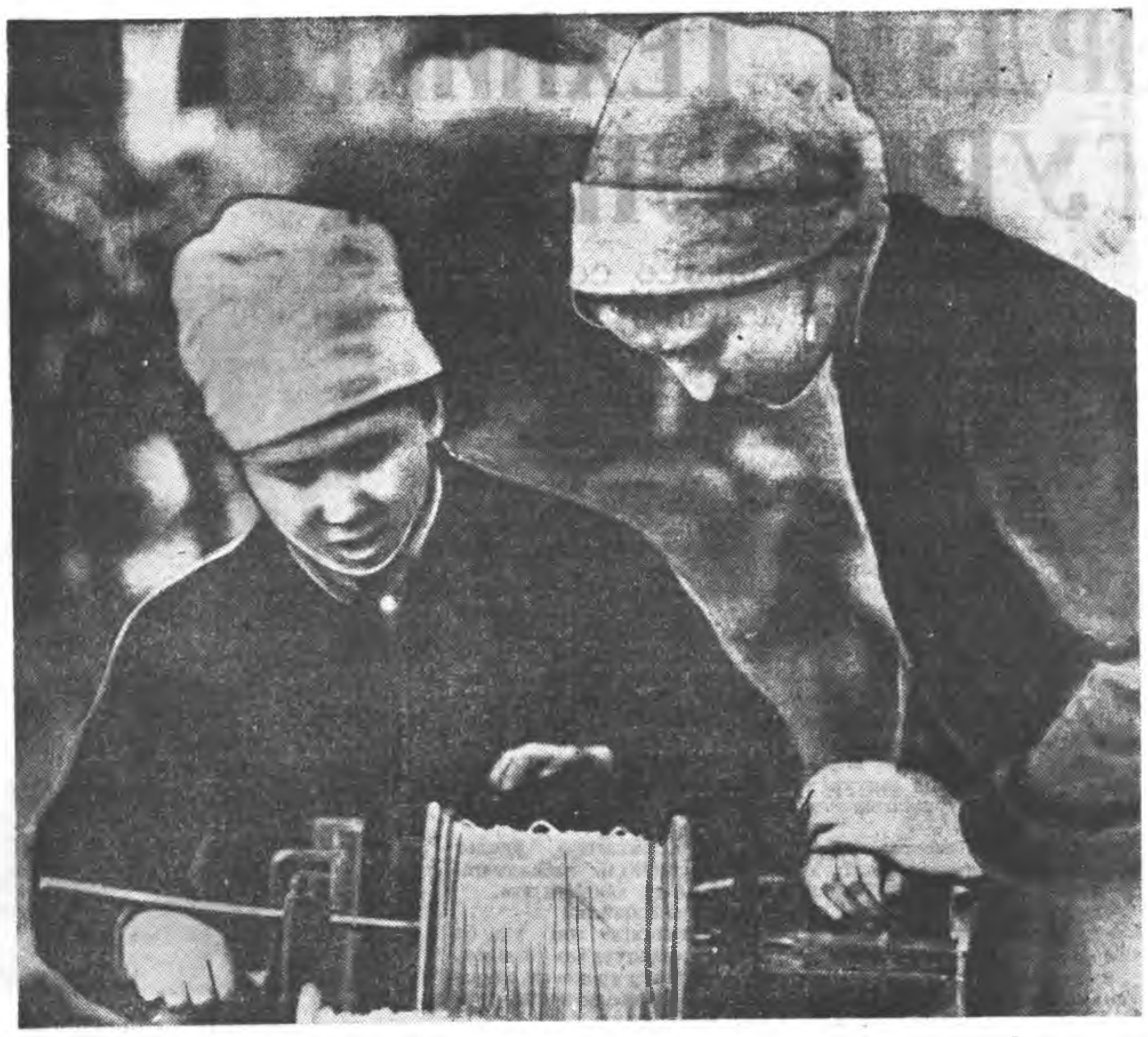
Үглөөдэрынь гурбадахи отделениин Анаагай Үртөө гэжэ нютагта айшалжа, һүүлээрнь Үдын совхоз ороһон байна.

Хүн зоной ажаһуудалай алибаа хэрэглэмжые комплексно гуримаар хангалга аймаг дотор түрүүшынхеэ шэнээр эмхидхэгдэһэн хэмжээ ябуулга. Түрүүшын үедэ дутагдалнууд ушарнагүй гэхын аргагүй. Тиигэбэшье хүдөө нютагуудай ажалша зон, эдир багашуулшье хүрэтэрөө энэ хэрэгые һайшаана. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд дэмжэнэ. Комплексно хангалга хэгшэдэй ерэхын урда тээ отделениин хүн зондо соносхол тараагдана. Илангаяа тосхонһоо холуур ажаһуугшадые али болохоор ерүүлхые оролдоно. Тэдэнэйл эрилтэ, хэрэгтэй юумэнь бүришье һаа олон байха ха юм.

Иигэжэ нютагһаа нютаг, ажахыһаа ажахы дамжан ябахаар эмхидхэгдэһэн комплексно хангалга хүн зондо аша туһатай, ниитын уялга ба даабаритай үни удаанайнгаа аяншалгада гараба гээшэ. Түрүүшынь алхамууд яһала урма зоригынь баясуулна. Эмхидхэлэйл һайн һаа, эдэбхиин биил һаа, юундээшье мохохо тулгардахаб даа. Урагшаал дабша дабшаһаар һара тухай сагай үнгэрөөд байхада һөөргөө энэ тосхоноо эрьежэ ерахэл. Тиихэдээ бүри һайн дүршэлтэй, автолавкаар дүүрэн бараатай, баян программатай концерттэй, бэшэ шэнэ шэнэ үзэгдэлнүүдтэй бусажа ерэхэ байһандань маргалтагүй.

Һайн лэ хэрэг үүсхэгдээ. Тэрэнээ бүри нарижуулха, удха түгэлдэр болгохо гээшэ энэ хэрэг эмхидхэгшэдэй үдэр бүриинь анхарал доро байха зүйл.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

Зинаида Ламожапова тусхай утаһаар электромоторнуудай узелнуудые орёодог юм. Олон жэл соо энэ мэргэжэлээр хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болоһон. Социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Залуу хүдэлмэришэдтэ дүй дүршэлөө тон дуратайгаар дамжуулдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зинаида Ламожаповна залуу хүдэлмэрншэн Людмила Черныхтэ заабари үгэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ХОЛЫЕ ХОЛО ГЭНГҮЙ...

...ө үбэлэй һаранууд гара..., янгинама хүйтэн оро..., ниитын малай харууһа...өөл харюусалгатай үе саг байна. Хүдөө нютагуудай холын бэлшээриин малшад ...малгайгаа абаха сүлөөгүй ...ажа байһаниинь мэдээжэ. ...ие соёлой, мүн бусадшье ...ень хангаха талаар аймгүй...уудай культурын, зоной ...е хамгаалтын, худалдаа ...най таһагууд болон элдэб ...адууд мүнөө эгээл харюу...айгаар ажаллажа байна.

...ээнь, манай Баргажанай ...е абажа харабал, соёлшод...үнөө жэлэй малай үбэлжэл...үсгаар анхарал хандуулна. ...о гэхэдэ бидэ В. И. Лени...00 наһа гүйсэлгые эрхим ...алтэй угтахын түлөө бүгэ...дай тэмсэлэй тусгаар саг...уна, ажаллана бишуубди. ... соёлшодоймнай ажал хү...идэ баһа нэгэ эдэбхи үүс...ргамаар зүйл олдоо. Респуб...най хүдөөгэй библиотекэ... болон автоклубуудай хоо... декабриин 1-һээ конкурс...а эхилээд байна. Тиимэһээ ...аймагуудһаа муу ажалтай ...лхэгүйтөө соёлшоднай ба...мдэхэ юм.

...лэй һарануудай үедэ ай...гаа холын, дүтын бэлшээ... малшадые али бүхы хэрэг...юумээрнь, илангаяа соёлой, хэрэглэмжын хүдэлмэреэр хангахын тула бүри намар байхада КПСС-эй райком, аймагай Соведэй гүйсэдком тусхай график зохёогоо һэн. Тэрэнэй ёһоор соёлшод, лекторнүүд, киношод, агитбригадынхид, врачнууд, зоной хэрэглэмжэ хангаха комбинадайхид, наймаашад аймагайнгаа малай гүүртэ, отаранууд та 5—7 хоногой туршада ябажа үрдихэ ёһотой байгаа. Тэндэ хүдэлжэ байһан ажалшад хэнэй хэдыдэ ерэхые уридшалан мэдээд, улаан булангуудаа тэдэнэртэ тааруулжа бэлдээд хүлеэдэг юм.

Манай аймагай соёлой 5 байшангай, хүдөөгэй 14 клубай, 23 библиотекын хүдэлмэрилэгшэд, аймагай культурын таһагай, Хурамхаанай, Баргажанай совхозуудай, Карл Марксын ба XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай автоклубууд тэрэ графигай ёһоор малшадта ошодог. Тиихэдэнь тэрэнтэй врачнууд, наймаашад, лекторнүүд хамтардаг байна.

Иигэжэ соёлшод малшадай хоорондо бии болоһон хани барисаан саг үргэлжэ удхаар һайн, хабаадагшадаар олон байхынь түлөө оролдодог. Энэ хүдэлмэри илангаяа эдэбхитэй залуушуултай, хүтэлбэрилэгшэдтэй ажахыда һайнаар ябуулагдадаг юм. Жэшээнь, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци (секретаринь Ж. Ж. Бадалаев) малшадайнтаа дунда соёлой хүдэлмэри һайнаар ябуулхын тула ехээр оролдодог. Тиихэдэ библиотекарьнүүд нүхэд Красинская (Могойто), Колмакова (Һүбэ) болон бусад нүүдэл библиотекээ абаад саг үргэлжэ хүдөө гарадаг, холын бэлшээриин малшадтай элдэб темэдэ хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, уншаха номуудаарнь хангадаг юм. Иимэ эдэбхитэй нүхэд манай аймагай соёлшодой дунда олон.

Тэрэнһээ гадна манай аймагта арадай 2 театр хүдэлмэрилнэ. Барханайхид һаяхан нэгэ акттай пьесэнүүдэй вечер үнгэргөөд, тэрэнээ хүршэ нютагуудайхидтаа харуулха гэжэ бэлдэжэ байна. Тиихэдэ Дэрээнэй арадай театрые тэндэхи совхозой отделениие эрхилэгшэ нүхэр Баторов хүтэлбэрилдэг. Тэдэнэр мүн лэ холын бэлшээриин малшадта харуулхаар тааралдуулан, шэнэ зүжэг бэлдэжэ байна.

Үбэлэй хүйтэнэй улам шангадажа байбашье, аймагаймнай малшад ниитынгээ малые хоролтогүй бараг һайн үбэлжүүлжэ байна. Һууха сүлөөгүй ажаллажа байһан малшадта аймагаймнай соёлшод иигэжэ хаба шадалаараа туһална, холые холо, дүтые дүтэ гэнгүй ошоно, ябана.

А. ШАДРИН,
Баргажанай аймгүйсэдкомой культурын таһагые даагша.

ГАЗЕТЫН ЭДЭБХИТЭД ХӨӨРЭНЭ

Загарайн аймагай хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд, предприяти, эмхи зургаануудай ханын газетэнүүдэй редколлегиин гэшүүд соёлойнгоо ордондо сугларжа, аймагай «Вперед» газетын хүдэлмэри тухай зүбшэн хэлсэбэ.

«В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаха талаар ханын газетэнүүдэй редколлегиин гэшүүдэй, мүн эдэбхитэдэй үүргэ» гэһэн асуудалаар КПСС-эй райкомой секретарь О. Н. Бодонов, «1968 ондо районой «Вперед» газетын хэһэн хүдэлмэри тухай» гэһэн асуудалаар газетын редактор В. Н. Секерин гэгшэд элидхэл хэһэн байна.

«Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдэй хүдэлмэришэд үгэ хэлэжэ, энэ жэлдэ газетэнүүдэй юу хэһэн, ерэхэ жэлдэ юунэй хэдэхэ байһан тухай хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдтэ хөөрэжэ үгэбэ.

— Манай аймагай газетэ үнгэрһэн үедэ яһала һайн, һонирхолтойшье статья, корреспонденцинүүдые толилжо, уншагшадаа баясуулжа байгаа. Саашадаа газетэеэ бүри һонин, уншамаар болгохын тула бултадаал бэшэдэг болоёл, — гэжэ Элхиин автозаһабарилгын заводой хүдэлмэришэн **К. Ф. Александров** эндэ сугларһан нүхэдтөө хандаба.

Трибунада гараһан Онохойн модоной комбинадай участогай хүдэлмэришэн **А. С. Вставский** иигэжэ хөөрэнэ:

— Бусад газетэнүүдтэй жэшээжэ үзэхэдэ, манай аймагай газетэ үсөөн рубрикатай. Энээнһээ гадна, худалшад, архиншадые шүүмжэлһэн статья, фельетонууд газетын хуудаһанда багаар толилогдоно.

Тэрэшэлэн үгэ хэлэһэн эдэбхитэд нүхэд **Мельников, Жигжитов, Безродных, Зотов, Молоков** гэгшэд аймагайнтаа газетые һайжаруулха талаар дурадхал оруулһан, шүүмжэлһэн байна.

Культурын ордоной зал соо үлгэгдэһэн ханын газетэнүүдэй ямараар гаргагдадаг, тэдэнэй дутуу дунданууд тушаа суглаанда ерэгшэд хараһан, өөһэд өөһэдынгөө ажаглалтануудые хэһэн байна. Предприяти, эмхи зургаануудай гаргадаг ханын газетэнүүдэй хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ Горхон станциин «Путеец» гэһэн ханын газетын коллектив шалгаржа, КПСС-эй райком, аймгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамота, «Хүдэлмэришэн-таряашанай корреспондент» гэһэн журнал жэлэй туршада абажа байха шагналда хүртэбэ.

Удаань аймагай газетын эдэбхитэдтэ КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой, мүн редакциин хүндэлэлэй грамота, шангууд барюулагдаа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

СОВХОЗОЙНГОО ПАРТКОМДО ХАНДАНАБДИ

Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ

Урда жэлнүүдтэ колхозой почтальон холын малшадай захиһан газетэ, журналнуудые ээлтэнь таһалгаряагүй хүргэдэг байгаа. Байгша оной сентябрь һара соо манай колхознай Санагын совхоз болгогдоо һэн. Тэрэ гэһээр мүнөөхи хэблэл тараадаг почтальомнай үгы болошоо...

— Манда хэблэл тарааха хүнэй штат үгы, хэлхээ холбооной отделени почтальон оложо табиг,—гэжэ совхозой дирекци һанаа амараар харюусана.

— Дайда дэлхэйгээр тараашаһан малшадые хүсэхэ шадал мандаа үгы, совхоз тусхай хүниие томилог,—гэжэ хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэд шаг шууяа табилдана.

Бидэнэр, холын малшад, гурба һара соо газетэ, журналнуудаа абаагүйбди, холо байһандаа зэмэтэй бэшэлди. Энээндэ хэншье анхарал табинагүй. Иимэ байдалые саашадаа тэсэхын аргагүй. Совхозой хүдэлмэришэд газетэ, журналнуудые захяад, абажа шадахаяа болиһондоо зэмэтэй бэшэ ха юм. Совхозой партком энэ асуудалынь зүб тээшэнь шиидхэхэ шадалтай гэжэ найданабди.

Санагын совхозой малшад:
ЦЫДЕНОВ, НОРБОЕВ, ТУГУТОВ, бусад хүдэлмэришэд.

Захаамин.

Ахын аймагай Орлик тосхоной столоводо орогшодые амтатай хоол угтажа байдаг. Зураг дээрэ: тус столовын ахалагша тогоон Евдокия Гавриловна Очирова.

П. ЖУЖАЕВАЙ фото.

ПОЛЬШОҺОО ЕРЭҺЭН БЭШЭГ

Ленин багшымнай түрэһэнһөө хойшо 100 жэлэй ой үдэрһөө үдэртэ ойртожо байна. Энэ түүхэтэ үдэрые угтуулан, агууехэ багшынгаа дурасхаалда ямар нэгэн һайн юумэ хэхэ гэжэ хүн бүхэн эрмэлзэнэ. Энэ хэрэгтэ эдир пионернүүд оролсоно.

Яруунын аймагай Эгэтын-Адагай дунда һургуулиин 5 «б» классай пионернүүд өөһэдтөө Ленинэй булантай болохоор гэлсэһэн байна. Теэд нэн түрүүн материал суглуулха хэрэгтэй ха юм.

Нэгэтэ Польшын Краков городой Ленинэй музей тухай газетэдэ уншажархёод, үхибүүд тиишэнь бэшэг бэшээ.

Мэнэ һаяхана тэрэ бэшэгтэнь харюу ерээ. Польшын хоёр маркатай, шарабтар үнгэтэй томо конверттэй бэшэг абахадаа, пионернүүдэй хүхиһэн гээшэнь!

Бэшэг соонь зурагуудай болон Ильичэй гар бэшэгүүдэй буулгабаринууд. Тэдэнэй дундаһаа Владимир Ильич Ленинэй нэрэмжэтэ музейн хоёр дабхар байшан-гэрэй фото-зураг анхарал татамаар.

Үшөө нэгэ зураг. Сагаан Дунайцтахи хуушан модон гэр. Энэ гэртэ В. И. Ленин 1913 оной майн долоонһоо октябриин хорин болотор, һүүлээрнь хойто жэлынь май һарын зургаанай үдэрһөө августын 26 хүрэтэр байрлаһан юм. Мүнөө тэрэ зэмьеэ музей-гэр болонхой.

Сагаан Дунайцтахи гэр соо Ленинэй хүдэлдэг байһан таһалгые харуулһан зураг ехэ һонирхогдоо. Гурбан нюдэтэй, дээдэ захаараа дутаагтаһан бүрүүл сонхо. Таһалга соо хабтагайгаар хэгдэһэн ханадахи бишыхан таг дээрэ арба гаран номууд. Хуушанай маягаар хэгдэһэн стол стул хоёр зэргэлэнхэй. Стол дээрэнь хушалта харагданагүй. 1912 — 1914 онуудта Ильичэй байрлаһан үшөө хоёр гэрэй зураг бии.

Хамта дээрээ табан зураг. Бэшэг соохи бэлэг энээгээр дүүрэнэгүй. Владимир Ильичэй гар бэшэгэй табан буулгабари һурагшадые һонирхуулба.

В. И. Ленин Краковта байхадаа, пролетарска уран зохёолшо Максим Горькитой бэшэлсэдэг байһан. Тэдэнэйнь нэгэнэй буулгабари һурагшадай «Ленинэй буланда» зохихо һууряа эзэлхэ байха.

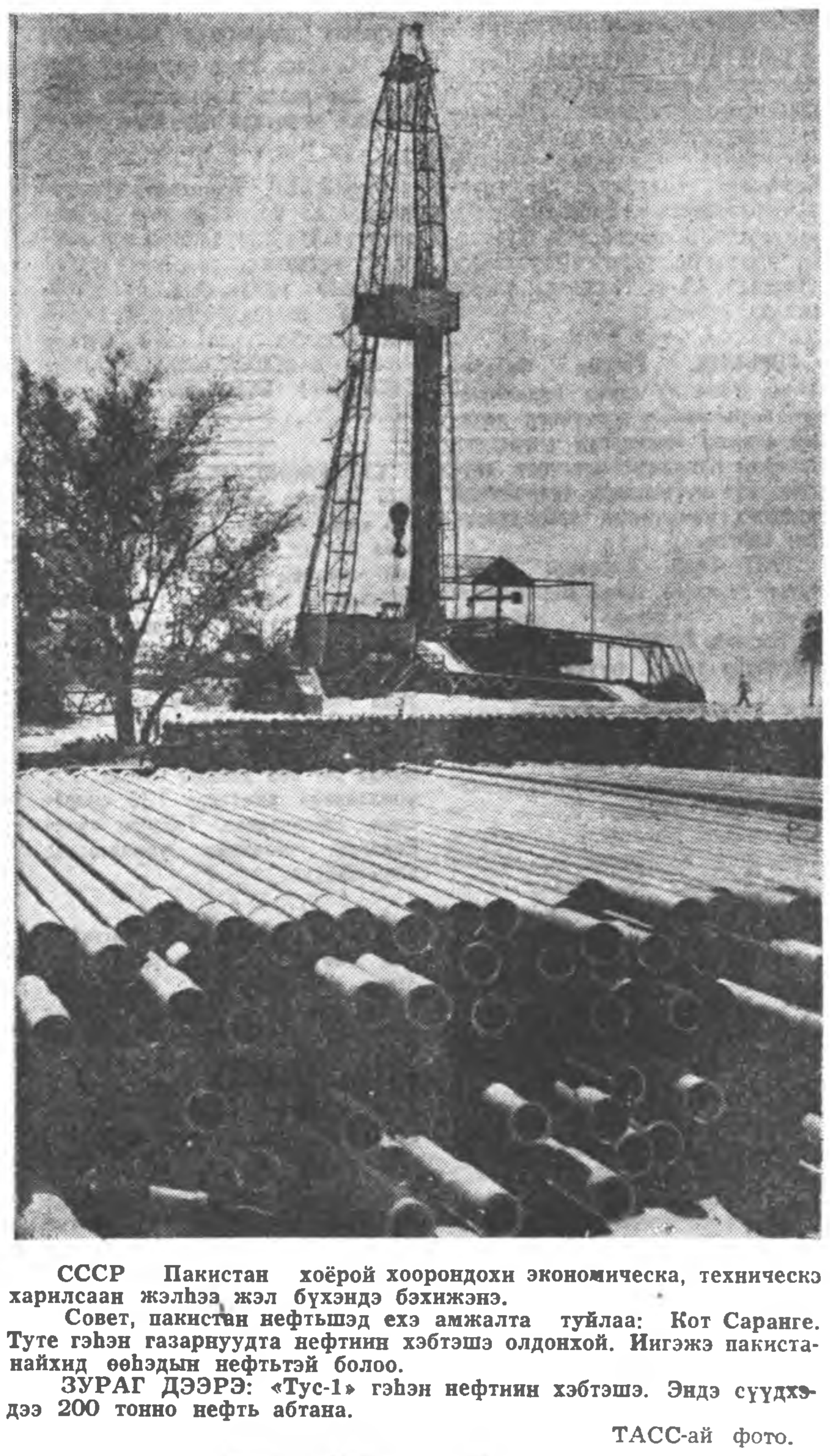
Краковта байхадань, австрийска полициинхид худал хуурмагаар гүрдэжэ, түрмэдэ хааха һэдэлгэ гартаһан байгаа ха. В. И. Ленин полициинхидэй энэ ябуулгые буруушаажа, тэдэнэй нэрэ дээрэ телеграмма сохиһон байна. Тэрэ телеграммын буулгабари бэшэг соо бии.

Краковай түмэр замай вокзал дээрэ буугаад, хайшан гэжэ өөрынь байра олохоб гэһэн зураг нүхэдтөө эльгээһэн. Энэ тон һонин. Вокзалһаа байрадаа хүрэтэр ошодог харгыгаа Ленин сэхэ зуража харуулна. «Демократическа үзэл бодолтой студентнэрэй партийна байха тухай асуудал» гэһэн статья мүн лэ Краковта бэшээ. Энэшье статьягайнь буулгабари аяар Яруунa хүрэжэ ерэбэ.

В. И. Ленин Польшодо байха үедөө политическэ талаар гэмнүүлээд, хаалтада ороһон хүнүүдтэ туһалдаг байгаа гэжэ үшөө нэгэ буулгабари гэршэлнэ.

...Хилын саанаһаа ерэһэн бэшэг... Ленин багшын Польшодохи ажабайдал харуулһан табан зураг, гар бэшэгүүдэйнь табан буулгабари... Ленинэй булан шэмэглэхэ юуманууд. Хожомоо тэрэ булан Ленинэй музей хүрэтэр үргэдэхэ юм ааб даа.

С. БАНЗАРАКЦАЕВ.

СССР Пакистан хоёрой хоорондохи экономическа, техническэ харилсаан жэлһээ жэл бүхэндэ бэхижэнэ.

Совет, пакистан нефтьшэд ехэ амжалта туйлаа: Кот Саранге. Туте гэһэн газарнуудта нефтиин хэбтэшэ олдонхой. Иигэжэ пакистанайхид өөһэдын нефтьтэй болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Тус-1» гэһэн нефтиин хэбтэшэ. Эндэ сүүдхэдээ 200 тонно нефть абтана.

ТАСС-ай фото.

АРАДАЙ ТЕАТР — АЙМАГ СООГУУРАА

Захааминай арадай театр Владимир Киршоной «Гайхалтай шудхалга» гэһэн зүжэгөөр театральна сезоноо нээбэ. Ленинскэ комсомолой ойн баярта зорюулагдаһан энэ зүжэгэй премьерэ Закаменск хотодо, Цахир болон Холтосон тосхонуудта табигдаба. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угталгада зорюулагдажа, аймагайнгаа болон хүршэ аймагайшье ажалшадта тус зүжэг харуулагдахаар хараалагдана.

Тус зүжэгэй автор хүнүүдэй хоорондохи шэнэ харилсаа зүбөөр ойлгожо, социалис хүмүүжүүлгын амисхалые мэдэржэ, бодото совет залуушуулые харуулаа. Режиссёр В. А. Соболев, зүжэг табилгые даагша А. И. Баранкин гэгшэд дайнай урда тээхи табан жэлнүүдэй үеын залуушуулай ажаһуудалай орёо асуудалнуудые зүжэг харагшадта ойлгуулхын тула бүхы арга мэргэжэлээ гаргаа. Шадабаритай болоһон артист Николай Качи Петя Горемыкинэй ролиие наадахадаа, социализм байгуулха хоёрдохи үеын залуушуулай хуби заяае бэрхээр харуулаа.

Мүн Владимир Тугариновай (Гоша Филиппов), Закаменскын нэгэдэхи дунда һургуулиин 10 классай һурагша Николай Федогиной (Костя Курицын), Татьяна Васьковскаягай (Ирина), Лариса Петровагай (Тося уборщица), һонирхолтойгоор рольнуудаа гүйсэдхэһэндэ бахархахаар. Захааминай арадай театрай коллектив хоорондоо хододоо эбтэй байдаг. Тиин бидэнэр сценэ дээрээ эбтэй, эетэй, ажалша коллективэй наадахые харабабди. Бүтэдын амжалта туйлахын хойноһоо тэрэнэй гэшүүн бүхэнэй оролдожо байһыень ойлгохоор.

Багша О. С. Степанова, комбинадай хүдэлмэрилэгшэ С. В. Шурупова, соёлой ордоной хүдэлмэрилэгшэ А. И. Баранкин гэгшэд һонирхолтой образуудые гаргаба. Арадай театрай хүдэлмэридэ пенсионернүүд болон залуушуулшье һайса хабаададаг байна. Театрай саашанхи репертуар соо «Гайхамшагта шудхалга» (Чудесный сплав) гэһэн комеди шухала һуури эзэлнэ.

С. ТАБДАЕВ.

ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ЭДИ ШЭДИТЭ ТУРШАЛГА

Замбуулинай онгосо соо газарта үнгэргэгдэһэн нэгэ жэл

Замбуулин соогуур хүнэй удаан ниидэхэ арга боломжо хангаха орёо нарин шэнжэлэлгэнүүд һүүлэй үедэ Газар дээрэшье, замбуулинай дайдадашье хэгдэжэ байнхай. Энэ асуудалые зүбөөр шиидхэһэнһээ замбуулинай нюусые мэдэхэ зорилго, замбуулиин худар хүнэй нэбтэрэн дабшалга дулдыдана.

Замбуулинай онгосо соо һуужа ябаһан нэгэ хүнэй ажамидарал хангахын тула сүүдхын туршада 700 грамм эдеэ хоолой продукт (белогууд, углеводууд, витаминууд, дабһан ба өөхэ тоһон), ууха 2500 грамм шахуу уһан, 800 грамм шахуу кислород, 5500 грамм шахуу сэбэр уһан (нюур, гараа, амһартаяа угааха уһан, душ) хэдышье багаар абабал хэрэгтэй.

Саг зуурын ниидэлгэнүүдэй үедэ энэ асуудал бэлээр шиидхэгдэдэг юм. Эдэ бүхы ажамидаралда шухала зүйлнүүдынь тусгаар бэлэдхэгдэһэн продуктнуудһаа, химическэ холбоотон бодосуудһаа бүридүүлжэ, бэетэйгээ хамта абаашадаг. Харин удаан саг соо замбуулинда ниидэлгэ тад ондоо эрилтэ табина. Гурбан хүнһөө бүридэһэн экипаж жэлэй туршада ниидэбэл, эдеэ хоолойнь бүхы шэгнүүр амһартатаяа хамта 11 тонно болохо жэшээтэй.

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ программатай тааралдуулан, Газар дэлхэйһээ гадуур хүнэй ажамидарал хангаха нэгэ вариант болохо туршалгын түхеэрэлгэнүүд Советскэ Союзда зохёон бүтээгдээ.

Врач Г. А. Мановцев (бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэ), биолог А. Н. Божко, техник Б. Н. Улыбышев гэгшэдэй хабаадалгатай жэлэй туршалга 1967 оной ноябриин 5-да эхилһэн юм.

Энэ туршалга нимэ гол зорилгонуудтай байгаа:

— багахан хэмжээнэй, хии орохогүй таһалга соо уһа ба кислород хэрэглэн, хүнэй бэеһээ гарадаг зүйлнүүдһээ (шээһэн, уурал-хүлһэн, амилдаг углекислэ газ), хии агаар орохогүй, шииггүй амһартаһаа эдеэ хоол хэрэглэхэ эрхэ байдалда жэлэй турша соо хүнэй ажабайха арга боломжо тодорхойлхо;

— бэеын тамир тэнхээн ба ухаанай гүйсын һайн зандаа байхаар, хии агаарай орохогүй таһалга соо хүнэй удаан ажамидарха эрхэ байдал тодорхойлхо, хүнэй бэедэ нүлөөлдэг элдэб шалтагаан нүхэсэлнүүдэй нүлөөе шэнжэлхэ;

— хүнэй бэеһээ гарадаг зүйлнүүдые үндэһэ болгон, үни удаан хүдэлжэ шадаха оньһон түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэрийн ашаг үрэ сэгнэхэ.

Зарим оньһон түхеэрэлгэнүүдэй хүнүүдтэ ба оньһон түхеэрэлгэнүүдтэ нүлөөлэлгын түгэс мэдээнүүдые абаха зорилготойгоор, программадаа тааралдуулан, жэлэй туршалга гурбан шатаар үнгэргэгдөө.

Гурбан туршагшадай хабаадалгатайгаар дэлхэй дээрэ түрүүшынхеэ үнгэргэгдэһэн жэлэй медико-техническэ туршалга 1968 оной ноябриин 5-да амжалтатайгаар дүүрэбэ. Энэ программатай хүсэд тааралдуулан, энэ шэнжэлгэ хэгдээ.

Туршагшадай бэе махабад мүнөөдэо гэмгүй һайн. Программатайгаа тааралдуулан, клинико-физиологическа шэнжэлгэ гараад, амарһанай һүүлдэ тэдэнэр ажалдаа орохо юм.

Туршалгын үедэ научна, юрэнхы шэнжэлгэдэ ехэ удха шанартай шухала мэдээнүүд абтаа.

Жэлэй турша соо хэгдэһэн медико-техническэ гайхамшаг энэ туршалга совет эрдэм наукын ба техникын шэнэ амжалта боложо, Газарһаа гадуур хүнэй ажамидарал хангаха хүдэлмэрээ саашадань үргэдхэхэ хэрэгтэ нүлөөлхэнь лабтай.

(ТАСС).

СПОРТЫН ҺОНИН

ТАСС-ай лентэһээ

МОСКВА. Гандболоор эхэнэрнүүдэй дунда уласхоорондын мүрысөөнүүд боложо дүүрэбэ. Һүүлшын тэмсэлдэ СССР-эй, ГДР-эй спортсменүүд уулзажа, 7:7 тоотойгоор тэнсэһэн байна. Тиигэжэ манай гандболистнууд бүмбэгэнүүдэйнгээ тоогоор түрүүшын һуури эзэлбэ.

Хоёрдохи һуурида гаража, мүнгэн медальда хүртэһэн ГДР-эй спортсменүүд мүн лэ юһэн очкотой. Дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэтэй Венгриин команда зургаан очкотойгоор гурбадахи һуурида гараа.

* * *

БЕЛГРАД. Тамаралтаар Европын чемпионуудай кубогта хүртэхын түлөө Югославиин түб хотодо үнгэргэгдэжэ байгаа мүрысөөнэй хахад финальна тэмсэлдэ Москвагай «Динамо» командынхид Белградай «Партизан» командада 3:6 тоотойгоор шүүгдэбэ. Удаадахи, харюугай уулзалга январиин 11-дэ Москвада үнгэргэгдэхэ байна.

* * *

ГОРЬКИЙ. Россин Федерациин эгээн лэ бэрхэ конькишадай мүрысөөнэй түрүүшын хахадай наадан Москвагай спортсмен Валерий Капланай илалтаар дүүрэбэ. Тус мүрысоендэ оронойнмай мэдээжэ конькишад хабаадалсаһан байгаа.

1967 оной Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй мүнгэн медальда хүртэһэн В. Каплан РСФСР-эй мүрысөөндэ хоёрдохёо түрүү һуури эзэлбэ.

* * *

МОСКВА. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ түбэй стадионой елүүр дээрэ хоёр үдэрэй туршада мотоциклаар урилдаан болобо. Энэ мүрысөөндэ Москвагай спортсмен Александр Кучеренко илажа гараһан байна. Тэрэ хадаа елүүр дээрэ мотоциклаар урилдалгаар хоёр удаа дэлхэйн чемпион болоһон, Уфа хотын түлөөлэгшэ Габдарахман Кадыровые, дэлхэйн чемпион байһан Борис Самородовые ахижа гараһан байна.

* * *

АЛМА-АТА. Манай ороной штангистнуудай дунда командна түрүү һуури эзэлхын түлөө эндэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадалсахадаа, дунда шэгнүүртэй соохоо Мехикэдэхи олимпиин наадануудта чемпион болоһон Ленинградай Борис Селицкий шалгарба. Тэрэ хадаа троеборёор 487,5 килограмм шэгнүүртэй штанг үргэжэ, Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ Эхэ ороноо дэлхэйн шэнэ рекорд бэлэглэбэ.

* * *

ВЕНЭ. Хада руу санаар һолжорходоо, олимпиин чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Тироль хотын хори наһатай хүдэлмэришэ басаган Ольга Палл 1968 оной Австриин эгээн эрхим спортсмен гэжэ тоологдобо. Энэ хадаа тус ороной 45 спортивна журналистнуудай нэгэн һаналтайгаар «һунгаһан» нэрэ зэргэ болоно.

* * *

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО. «Хара эрдэни» гэжэ суурхадаг Бразилиин футболист Пеле 1957 онһоо эхилжэ профессионалай тоодо ороһоор ворота руу дүн хамта мянгадахи бүмбэгэ оруулхаа дүтэлжэ байна. Тэрэ хадаа футболой байгша сезондо ворота руу 60 бүмбэгэ оруулжа, хамтадаа наадаһан командадаа илалтата тоонуудые бэлэглэһэн 938 бүмбэгэ мэргээр сохиһон байна.

Пеле хадаа Бразилиин суглуулагдамал командада наадахадаа 61, «Сантос» гэжэ өөрынгөө клубай бүридэлдэ мүрысэхэдөө 407 бүмбэгэ воротада оруулһан юм.

* * *

ВАНКУВЕР. Канадада мүрысэжэ байгаа Чехословакиин хоккеистнүүдэй суглуулагдамал команда, тэндэхи спортсменүүдтэй хоёрдохёо уулзахадаа, 5:2 тоотойгоор шүүбэ. Чехословакиин хоккеистнүүд урда тээнь Оттава хотодо Канадын суглуулагдамал командатай мүрысэжэ, 3:7 тоотойгоор шүүгдэһэн юм.

* * *

БАРСЕЛОНО. Хүнгэн атлетикын сезондо эдэбхитэйгээр бэлэдхэл хэжэ байгаа Тунисай сэрэгэй алба хэгшэ, олимпиин наадануудай чемпион Мохаммед Гаммуди Барселоной ипподром дээрэ үнгэргэгдэһэн уласхоорондын урилдаанда ехэ илалта туйлаба. Тэрэ хадаа энэ мүрысөөнэй эхилхын урда тээхэнэ һорилго хэжэ байһаар үбдэгөө гэмтээбэшье, 800 метрэй зайе 24 минута 38,8 секунда саг соо дабажа шадаа. Тус урилдаанда хамтадаа 135 спортсмен хабаадалсаа. Тэдэнэй тоодо Европын мэдээжэ урилдаашад олон байгаа.

* * *

ХАМАР. Конькигаар урилдалгын байгша сезондо дэлхэй дээрэ эгээн эрхим дүн Норвегиин спортсмен Арне Херьяуне гэгшэ харуулба. Тэрэ хадаа 500 метрэй зайда 40,6 секунда саг харуулжа, Норвегиин энэ хотодо үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ илалта туйлаба гээшэ.

* * *

КЛИНГЕНТАЛЬ. Энэ хотодо ороодог Германиин Демократическа Республикын эгээн үндэр трамплинда тус ороной эрхим спортсменүүд мүрысэжэ, «Ниидэдэг санаашан» Хайнц Шмидт шэнэ рекорд тогтообо. Оройдоол 21 наһатай Х. Шмидт 98 метр зайда һүрэһэн байна.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН СААНАҺАА

Совет ороной захилаар

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин «Шкода экспорт» гэжэ гадаадын худалдаа наймаанай нэгэдэл зуун хүсэтэ электровоз Совет ороной захилаар һаяын саг соо бүтээжэ үгэхэ болоо. Өөһэдынгөө бүтээһэн машинануудай СССР-эй түбэй районуудһаа гадна, Сибириин замуудта ябаха байһые ЧССР-эй «Шкода» гэжэ машина бүтээлгын томо предприятинуудай нэгэнэй хүдэлмэришэд ба инженернүүд харадаа абалсана. Тиимэһээ тэдэнэр өөһэдынгөө продукцые шэрүүн хүйтэн сагай уларилда тааруу байхаар бүтээнэ.

Олон орондо «Шкодын» бүтээһэн зүйлнүүд суута гаранхай юм. СССР электровозуудые худалдажа абахаһаа гадна, прокат, энергетическэ түхеэрэлгэ, металл болбосоруулдаг томо станогуудые, эдеэ хоолой промышленностиин машинанууд болон троллейбусуудые абалсадаг.

Чехословакиин машина бүтээгшэд совет предприятинуудһаа металл отолдог нарин станогуудые, гагналгын агрегадуудые, трансформаторнуудые, бусад машинануудые абадаг.

ВАЛЬДЕК РОШЕГЭЙ ИНТЕРВЬЮ

РИМ. (ТАСС). Франциин Коммунис партиин генеральна секретарь В. Рошегэй интервью «Социалис Франци байгуулагдажа шадаха» гэһэн гаршагтайгаар декабриин 25-да «Унита» газетэ толилоо.

Социализм тээшэ зам нээжэ шадахаар ёһотойл демократическа байгуулалта тогтоохын түлөө тэмсэхэдээ, ороной бүхы демократическа хүсэнүүдэй нягта нэгэдэл хангаха шухала гээд В. Роше заагаа.

Франциин коммунистнууд бүхы хүдэлмэришэдэй ба демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэл туйлахын, зүүнэй үзэл баримталдаг партинуудһаа гадна, түрүү программануудта үндэһэлэн, бүхы гол профсоюзна нэгэдэлнүүдэй нэгэдэхын түлөө саашадаа тэмсэхэ гээд тэрэ онсо тэмдэглээ.

Общественые социалис ёһоор шэнэдхэлгэдэ хүтэлбэрилхы хүсэн байһан түүхэтэ үүргээ дүүргэхын тулада хүдэлмэришэн анги өөрын революционно манлайтай байха ёһотой. Энэ хадаа бүхы уласхоорондын дүй дүршэлөөр лаблан гэршэлэгдэһэн байна гээд В. Роше тэмдэглээ.

Манай орондо Франциин Коммунис парти тус манлайн үүргые яһала дүүргэжэ байна. Парти хадаа ажал ябуулгадаа марксизм-ленинизмын гол ёһонуудта түшэглэдэг, социализмын илалтын түлөө тэмсэхэ хүсэлэнтэй бүхы хүдэлмэришэдые, таряашадые, инженернүүдые, алба хаагшадые нэгэдүүлдэг хүсэтэй ба дайшалхы организацитай гээд тэрэ мэдүүлээ.

Бонн Сайгонтой холбоо барисаа байгуулна

БОНН. (ТАСС). ФРГ-һээ Сайгондо байдаг элшэн сайдай тушаалые һаяхан болотор даажа байһан Баруун Германиин дипломат Вильгельм Копф «Урда Вьетнамай дээдэ хайрада» хүртөө гээд «Франкфуртер Альгемайне» газетэ мэдээсэнэ.

* * *

ТАСС-ай шэнжэлэгшэ А. Тюпаев иигэжэ бэшэнэ:

1966 оной мартда Сайгондо элшэн сайд боложо томилогдоһон боннеко тус дипломат угаа эдэбхитэйгээр ябуулга хэдэг байгаа. Гадаадын хэрэгүүдэй министрээр Риббентропой хүдэлдэг байхада суута гараһан Копф дайнай боложо байһан газарнуудаар ходоодоо айлшаладаг байһан юм. Тэрэ хадаа американ ба Урда Вьетнамай сэрэгүүдэй штабуудта хүрэдэг, Сайгоной засаг түрын хиналта доро байһан районууд соогуур ябадаг байгаа. Энэ хүнэй элшэн сайдаар хүдэлжэ байха үедэ ФРГ-гэй засагаархид эрхэ сүлөөдэ дуратай вьетнам арадта эсэргүүгээр американ эзэрхэг түрэмхэйшүүлэй хэжэ байһан ябуулгануудые үгөөрөө бэшэ, харин бодотоор дэмжэдэг байһанаа гэршэлэн харуулаа һэн. Сайгондо хэдэн арбаад миллион марка урьһаар үгтэдэг, элдэб «эксперт-нүүд», «мэргэжэлтэд» эльгээгдэдэг байгаа. «Материальна туһаламжа» гэдэгэй талаар Бонн Холбоото Штадуудай удаа орожо, хоёрдохи һуури эзэлнэ. Энэ талаар Вильгельм Копфын «габьяа» нилээд ехэ юм.

Баруун Германиин элшэн сайдые шагналга тэрэнэй «габьяае» Сайгоной мэдэрһэн ябадал болохоһоо гадна, Бонн Сайгон хоёрой «үгээ һайнаар ойлголсолот», политическа эрмэлзэлгэнүүдэйнь адли байһые харуулха гэһэн политическа ябуулга болоно гээшэ.

Энэрхы ябуулга

ХАНОЙ. (ТАСС). Зүүн Намбодэхи арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командовани плендэ ороһон гурбан американ сэрэгэй алба хэгшэдые сүлөөлхэ тухай шиидхэбэри декабриин 19-дэ гаргаһан байна.

Освобождение агентствын дамжуулгада үндэһэлэн Вьетнамай информационно агентствын мэдээсэлнэй ёһоор, НФО-гой байгуулагдаһаар 8 жэлэй ойтой дашарамдуулан американ сэрэгэй плендэйхидые сүлөөлхэ тухай Национальна сүлөөрэлгын фронтын ЦК-гай ба Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин захиралтаар нимэ шиидхэбэри абтаһан байха юм.

Илалтата добтолгонууд

ХАНОЙ. (ТАСС). 1968 ондо американ ба сайгон сэрэгүүдтэй тулалдахадаа, Урда Вьетнамай арадай, тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй туйлаһан илалтанууд тухай коммюнике Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командовани декабриин 20-до тунхаглаа. Освобождение агентствын мэдээндэ үндэһэлэн, Вьетнамай информационно агентствын дамжуулһан коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ. 1968 ондо Урда Вьетнамай арад, тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүд ехэ илалта туйлаа. 1968 ондо дайсанай 630 мянган солдат ба офицер, тэрэ тоодо США-гай, тэрэнэй союзнигуудай 230 мянган сэрэгэй алба хэгшэ алуулһан, шархатаһан ба плендэ абтаһан байна. Элдэб түхэлэй 6.000 самолёт буудуулан унагаагдаһан, газар дээрэ усадхагдаһан гү, али гэмтээгдэһэн байна. 13.500 сэрэгэй автомашина, тэрэ тоодо 7.000 танк ба бронемашина, 1.000 гаран артиллерийскэ буунууд усадхагдаа, 1.000 сэрэгэй судна, катер ба ашаанай суднанууд уһанда шэнгээгдээ, горючиин ба һомо хэрэгсэлнүүдэй 700 гаран склад усадхагдаа.

УРДА ВЬЕТНАМ. **Арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд амархаар үдэрнүүдэй тохёолдоходо һургуули хэдэг, шэнэ һонинуудтай танилсадаг байха юм. Зураг дээрэ: сүлөөрэлгын арминин баазануудай нэгэндэ тоо бодолгоор хэшээл үнгэргэгдэжэ байна.**

ТАСС-ай фото.

«АПОЛЛОН-8» ОНГОСЫН НИИДЭЛГЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Аполлон-8» онгосо газарта ойртожо ябана. Декабриин 26-най үглөөгүүр тэрэ газарта 250 мянга тухай километр үлөөд ябаа. Космонавтнууд һарые тойрон ниидэлгын шангахан үе сагай һүүлээр гол түлэб амарна. Космонавтнууд сохтой хүхюутэйнүүд. Онгосо дээрэхи оньһон түхеэрэлгэнүүд гэмгүй һайнаар хүдэлнэ.

Декабриин 27-до Москвагай сагаар 19 час багта Номгон океанай түбэй хүбиин уһан дээрэ онгосо буухаар хүлеэгдэнэ.

ХИТАДТА БОЛОЖО БАЙҺАН ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮД ТУХАЙ

КНР-эй оборонын министр Линь Бяое Мао Цзэ-дун өөрынгөө «үг залгаламжалагшаар» һунгаа гээд хариин хэблэл мэдээсэнэ. «Ревкомуудые бэхижүүлхэ» талаар кампани үнгэргэхэдөө, маоистнуудай бэрхэшээлдэ ороһон хэдэ хэдэн провинцинуудаар министр аяншалаа.

«Лю Шао-циин нюуса агентнүүдые зэмэлхын» тулада зарлагдаһан суглаанууд дээрэ хэлэгдэһэн үгэнүүд соо Маогой политикада дурагүйдэлгын гараһанда «Женьминь жибао» газетэ түрүүлжэ анхарал хандуулһан байна. «Партиһаа эсэлэн гаргагдаһан бэшэ хадань» Лю Шао-цые зэмэлһэнэй хэрэггүй. «алуулһан эреэн гүрөөһые сохёод, наншаад юун болохоб» гэһэн үгэнүүд ехээр буруушаагдаа. «Гэнжэтэ нохой Лю Шао-цые һуни үдэргүй, жэлһээ жэлдэ, үеһөө үедэ шүүмжэлхэ» эрилтэ «Женьминь жибао» газетэ хэһэн байна.

Унагаагдаһан Лю Шао-цида эсэргүү кампаниие политическэ талаар өөһэдтөө эсэргүүсэгшэдые хашаха хэһээхын тулада маоцзэдунистнууд үргэнөөр хэрэглэнэ. «Ревкомуудта» оруулагдаһан хүнүүд дахяад һэлтэгдэһэн зангаараа. Этигэлгүйнүүд гэжэ тоологдоһон хүнүүд «ревкомуудай штадуудые хорооходо, тэдэниие бэхижүүлхэ» шалтагаар ажалһаа гаргагдана. Ямаршье хүн үглөө мүнөөшье «Лю Шао-циин нюуса агент» гэжэ соносхогдожо магад. Сэбэрлэгдэһэн олонхи хүдэлмэрилэгшэд холын районуудта сүлэгдэдэг гү, али «хара хүдэлмэридэ» хабаадуулагдадаг байна. Намнан үты хэгдэһэн засагай конституционно органуудай ба партийна аппарадай хүдэлмэрилэгшэдэй 80 тухай процентнь ... хэһээлтэдэ хабаадуулагдаһан бай... юм. «Женьминь жибао» газетын шэһэнэй ёһоор, «Соёлой хүбисха... хэрэггүй байжа магад, соёлой хү... халһаа үрэ гараагүй» гэжэ һэжэг... дэг хүнүүдые «аюултай дайсад» ... жэ газетэнүүд тоолоно.

Гэбэшье октябриин һүүл ба... болоһон «КПК-гай ЦК-гай XII пл... нум» гэдэгэй һүүлээр нютагуудта ... хяад хэгдэжэ байһан шэнэ сэбэрл... гэнүүдтэ эсэргүүсэлтэнүүд хэгдэ... Ушарынь хадаа иимэ сэбэрлэлгэнү... хунвэйбинүүдэй организацинууд... гадна, бүхы предприятинуудта, ... зургаануудта хэгдэдэг байха юм.

Хэнань провинцида, жэшээлхэ... сэрэгэй комендатурануудта эсэр... ябуулганууд хэгдэдэг болоо гэ... Чжэнчжоугай радио дамжуул... «Армиин ба арадай хоорондохи ... бооё һуларуулдаг» нюуса газетэнүү... бии болоо гээд диктор мэдүүл... Мүн лэ провинциин нютагай газе... болохгшо «Хэнань жибао» «дайса... эсэргүүсэлтые нугалхые, этигэл... хүнүүдэй гарта ороһон засагые ... хяад буляажа абахые» түрүү бэш... соогоо уряална.

Маодо үнэн сэхэ хүнүүдые парти... да абаха кампани орон дотор шангад... хагдана. Харин хэблэлэй тэмдэглэ... һэнэй ёһоор, иигэжэ IX съезд дэ... дэмжэгдэхые Мао Цзэ-дунай бү... хүсэнэ гээшэ. Энэ съезд зарлаха бо... зор үшөө тодорхойлогдоогүй.

Хитадай хэблэлэй хуудаһануу... гараһан зарим мэдээсэлнүүд КПК-гай IX съездын делегадуудай олдо... эхилһэн тухай гэршэлжэ үгэнэ. VIII съезд дээрэ баталан абтаһан ус... вай ёһоор тоосоо хэдэг, һунгагда... съездэ партийна организацинуу... тэгшээр түлөөлэгдэдэг гол ёһон... хэрэглэгдэхэеэ болиһон байна. М... гой эгээн лэ шэнэ заабаринууд... шууд сэхээр нэбтэрүүлдэг «түр... предприятинууд ба ажахынууда... список зохёохо заабари провин... нуудай ревкомуудта үгтэһэн бай... Түрүүшүүлэй тоодо орожо шадааг... шуулынь «хара списогтэ» бэшэгдээ... съездэ ошохо түлөөлэгшэдые шэ... олохо эрхэһээ хаһагдаха байна.

(ТАСС).

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18 часһаа «Би Эхэ оронойнгоо сэрэгшэ болохоб» гэһэн киноочерк. 18 час 10 минутаһаа «Совет сэрэгшэ» гэһэн киножурнал. 18 час 20 минутаһаа «Манай залуушуд» гэһэн дамжуулга. 18 час 35 минутаһаа «Үбэлэй дуунууд» гэһэн концерт. 19 часһаа «Холо, ойрын һонин» гэһэн дамжуулга. 19 час 20 минутаһаа «Танай асуудалнуудта харюусанабди» гэһэн дамжуулга. 19 час 50 минутаһаа хүгжэм. 20 часһаа «Нүхэр» гэһэн телевизионно суглуулбари. 20 час 35 минутаһаа ТАСС-ай лентээр абтаһан мэдээсэл. 20 час 40 минутаһаа «Твой современник» гэһэн уран һайханай фильм (нэгэдэхи сериинь). 21 час 40 минутаһаа концерт.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76. отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-04695. Зак. № 1190.